

THOMAS MIDDLETON

Nő a nő veszélye

(Women Beware Women)

fordította
Forgách András

2017

AZ OLVASÓHOZ

Amikor Thomas Middleton több kiváló verses műve között ez is a kezembe került, nem kevésbé voltam biztos abban, hogy Téged, kedves olvasó, legalább annyira rávesz a szerző neve, hogy elolvasd, mint engem, hogy kinyomtassam, hiszen szellemének ama produktumai, amelyek mostanáig napvilágot láttak, eléggé értékesnek bizonyultak ahhoz, hogy hozzáértő olvasóknak komoly élvezetet szerezzenek; és egészen biztos vagyok abban, hogy ez a munkája sem fogja a hírnevét kisebbíteni, sem megakadályozni, hogy minden jóra való, teremtet szellem kezébe eljusson a többi is. Azzal, hogy e művet a kezébe adom csak annyit szeretnék elérni, hogy a szerző a jövőben is megkapja jól megérdemelt rangját, továbbá azt remélem, hogy a jövőben is támogatod vállalkozásomat, amelynek egyetlen célja az volt és marad, hogy Neked örömet szerezzek.

Ég veled.

Barátom, Thomas Middleton tragédiájára

Nő a nő veszélye: pompás szöveg,
Hú portréja pár udvari kurtizánnak,
Kik lopnak, csálnak, mérgeznek, nem hibáznak,
Gyilkos csókjuk az erényt öli meg.

Olvasd e tragédiát, a szerző
– A nagyok közt is az egyik legelső –
Jól tudta, egy nő mindenkit kiírt,
Aki útjába áll; tehát színpadra írt

Vad szeszélyt, perzselő rosszindulatot:
Igencsak nagyszabású tablót alkotott.
Tanusítom: a nézők, kik sokan voltak,
Soha még tragédiát így meg nem tapsoltak.

Nathaniel Richards

SZEREPLŐ SZEMÉLYEK

FIRENZE HERCEGE

BÍBOROS, a herceg bátyja

KÉT TOVÁBBI BÍBOROS

EGY KÍSÉRŐ

FABRIZIO, IZABELLA apja

HIPPOLITO, IZABELLA nagybátyja

GUARDIANO, az ostoba GYÁMFÍ gyámja

GYÁMFÍ, gazdag és ifjú örökös

LEANTIO, kereskedelmi ügynök, BIANCA férje

GENNYESI, GYÁMFÍ szolgája

LÍVIA, FABRIZIO húga, IZABELLA nagynénje

IZABELLA, FABRIZIO lánya

BIANCA, LEANTIO felesége

ÖZVEGY, LEANTIO anyja

FIRENZEI tanácsosok

POLGÁROK

EGY TANONC

FIÚK

KÜLDÖNC

SZOLGÁK

KÉT UDVARHÖLGY, UDVARONCOK, APRÓDOK, ALABÁRDOS ŐR

FIGURÁK AZ ÁLARCOSBÁLON:

HYMEN, GANÜMÉDESZ, HÉBE, NIMFÁK, KUPIDÓK

A HELYSZÍN: FIRENZE

Jön Leantio Biancával és az édesanyjával. Bianca kicsit távolabb megáll.

LEANTIO

Te itt most egy ritka szerzeményről,
És fölbecsülhetetlen értékről beszélsz,
Miről más férfi álmodni se merne.
Ahányszor e drágaságra nézek,
Tudva: enyém – hát nem csodálatos! –
Boldog vagyok, már attól, hogy létezem,
És hogy férfinak teremtet az Isten.
Félelmetes sors, ha belegondolunk.
Gürcölni, hajtani vagy nyolcvan évig,
Hogy egy lepedő legyen a szemfedőm –
Meg is rendülne a házasságtörő,
Ha látná, hogy a bűnös lepedőből
Fogják kiszabni végső öltözkét.
Micsoda lecke ez minden egyes nőnek!
E szépség, mellyel még a nagy világhódító is
– Akinek az egész földgolyó kevés volt –,
Beérte volna, majd rám is vigyáz.
Nem téved bűnös utakra a vágyam,
Nem kell más ember huga, felesége,
Szeressék csak a saját férjüket,
Nincs más dolguk ezen a földön.
A templomban végre van időm
Imádkozni, ami csak belefér.
Nem kell kukkolnom, mint a többi srácnak,
Mintha nővásár lenne a vasárnap.
Bevallom, egy bűnben vétkes vagyok,
És bár e bűn nem volt eredendő,
Mégis ünneplem: lopás, de nagyszerű,
És volt már nagy ember, akit ez tett naggyá.

ANYA Miról beszélsz?
 LEANTIO Soha nem fogom megbánni, anyám,
 Igaz, hogy ez a bűn halálos.
 De belehalok, ha el nem követem:
 Itt a remekművem: bámuld, csodáld!
 Jól nézd meg: az enyém; jobban nézd meg –
 Merd azt mondani, hogy nem a legszebb lopás,
 Amit valaha elkövettek. Ráadásul
 A megbocsátást is elnyertem érte:
 Az Ég megáldott: ő a feleségem.
 ANYA A feleséged!
 LEANTIO Tartsd titokban, mama, különben végem.
 Ha megtudják, elveszítem. Gondolj bele,
 Hogy mit veszítenék – annyit nem ér az élet.
 Velencéből hoztam el, vagyis jött magától.
 A szülei örült gazdag emberek,
 Jelenleg viszont örült dühösek,
 De hadd tombolja a vihar ki magát,
 Most, hogy szerelmünk egy fedél alatt
 Biztos révbe ért. Sok pénzt nem hozott,
 Az arcát nézd: az minden hozománya,
 De rejtett erénye sokkal többet őriz,
 Mint drága gyémántot titkos rekesz.
 ANYA Ez bizony hiba volt. Bocsáss meg, fiam,
 De tönkretetted ezt a gyöngyszemet.
 LEANTIO Ezt hogy érted?
 ANYA Te ezt a kedves kislányt
 Örökre elvágta a rá biztosan váró
 Nyugodt, gazdag és gondtalan élettől:
 Fogalmad sincs, mit tettél. Én, míg élek,
 Alig tudok segíteni, ha meghalok,
 Még annyit sem. Te pedig egyedül
 Alig jössz ki a fizetésedből,
 Egy agglegény vagy, és még így se könnyű.
 Miként fogod majd a körülményeket,
 Miket ő születése óta élvez,
 Az ő szintjén megteremteni?
 A nők nagy része csak azért megy férjhez,
 Hogy följebb jusson a társadalmi létrán,
 Rang és születés ne szabjon határt,
 De szabadon élhessen ki minden
 Szerelmet, szenvedélyt, szeszélyt.
 LEANTIO Halkabban, anya; hallótávolon
 Belül van egy illető, akinek rossz
 Ötleteket adhatsz. Kész csoda,
 Ha nem teszel tönkre rögtön mindent.

Kérlek, ne lázítsd máris ellenem
– Mikor már majdnem sikerült betörnöm –,
Hogy mint a többi nő, évi hat ruháért
Szüntelen óhajokkal gyilkolja a férjét,
Akit, ha végül elérte a célját,
Ha lehet, még drágább holmikért nyúzzon.
Fölébreszteni könnyű egy ilyen
Démont, de annál nehezebb, anyám,
Elcsitítani. Mert például ugye egy nő
Kis hasa földagad egy perc alatt,
Hú, de egyszerű elérni, hogy leeresszen.
Dettó, mikor veszekszenek vagy undokak.
Én megvagyok, anyám, engem nem érint,
E démonok, nálunk, hálisten, alszanak;
Ne ébreszd fel őket te sem, könyörgöm.
Ha te tartod a szád, ő is beéri
Az általam teremtettség egzisztenciával:
Majd otthon ül, mert férjét szereti.
Nem kíván többet, mint adni tudok,
Nem futkos léha vágyai után,
Mint akikkel együtt járt iskolába.
A régi mintát a vászonról lefejt,
S egy tiszta élet képét hímzi rá,
Ami fittyet hány a nélkülözésre,
Nem érdekli, hogy mennyire szegény,
És annyi utódot hoz a világra,
Hogy a sok gazdag férfi belesárgul,
Látva, kit szeret a Gondviselés,
Mely ellátja s táplálja a gyermeket.
Éhes szájat nekik ugyan nem küld,
Csak aranyat nagy zsákban,
S az ágyaikba meddő méheket.
Mama, ne rontsd a helyzetet te is,
Azzal, hogy erről túl nyíltan beszélsz.
Nagyon kérlek, vigyázz a szádra,
Ne légy irigy, mint a többi öreg,
Kik tönkretesznek mindent, ami szép,
S utálják, ami másnak sikerül.
Belátóbb lehetnél az ifjúsággal,
Saját véreddel meg különösen.
Kiváló férj leszek, itt a kezem:
Előrelátó, kellőképp alapos,
Negyven hét múlva nagymamává teszek.
Menj és üdvözlödd, kedvesen, vidáman.

ANYA

Biancának

Szeretném leróni, kedves kisasszony,
Adómat az udvariasságnak,
Amint jólnevelt ismeretlenek közt
Bevett szokás.

megcsókolja Biancát
De többel tartozom,
Tudva, hogy közelebbi kötelék
Fűz minket össze, s vagyok oly merész,
Adok még egyet,
újra megcsókolja
És lányomként üdvözöllek,
Ami a hétköznapi tiszteletnél
Többet kíván.
megint megcsókolja

LEANTIO *félre*
Eddig rendben van –,
Hatvan év körül nem sok anya volna
Többre képes.

ANYA
Amit nyújtani tudok, elég szegényes,
De érezd magadénak. Sok minden
Hiányzik a méltó fogadtatáshoz.

LEANTIO *félre*
Na, ez már túlzás, mi több, beteges:
Úgy beszél, mint a fogatlan banyák.
A vének csak a bajokat sorolják,
Mert nekik mindig annyi van belőlük.

BIANCA
De drága mama, nem szenved hiányt,
Akinek minden vágya teljesült.
Egy csendes otthonban fiad szerelme
Gazdagság. A jóság lehet szegény.
Ez bőven elég, ha meggondolom,
Hogy boldogságomnak itt építsek oltárt.
Barátot, vagyont, hazát hagytam el,
De minden percben hálát adok érte.
Mert nekem itt van az összes barátom:
A kevesebb néha több.

Leantióknak
Bárhogy is alakulnak dolgaid,
Sorsodban mindig osztolni fogok,
Derű vagy ború jön, mindkettőt vállalom.
Ki sok vendéget hív, ne válogasson,
Ki vállalkozik, bármi érheti;
Azzal gazdálkodjon, ami szembejön,
És éljen vele képesség szerint.
Mostantól ezt hívom szülőházamnak,
Mert itt született, akit szeretek:
A női boldogság forrása ez.
Nem üdvözöltél mióta itt vagyok.

LEANTIO
Már hogyan tettem volna.

BIANCA
Tényleg? Hogy is volt?
Már kiment a fejemből.

LEANTIO Így.
 megcsókolja

BIANCA Jé, tényleg!
 Most már emlékszem.
 Megvádoltalak. De most jóvá teszem.
 megcsókolja

LEANTIO Egy óra alatt sok hasonló vádat
 Tudnék most elviselni, sőt, kétszer
 Ennyi idő alatt kétszer ennyi vádat!

ANYA Nem megyünk be lassan, lányom?

BIANCA Köszönöm szépen, anya. Tulajdon
 Szülőanyám hangja sem édesebb.

Az Anya és Bianca bemennek.

LEANTIO Bár érdekem – és megbízóm bizalma –
 Azt követeli hogy úton legyek,
 Holnap hajnalig csakis egy a fontos,
 Hogy mivel kényeztessen el Biancát.
 Iszonyú, hogy holnap korán reggel
 Muszáj lesz itthon hagynom egyedül,
 S a hét végéig csak a remény éltet.
 De fékezni kell addig a gyönyört,
 Mint amikor egy kistílú főnök,
 Nem adja ki a pénzed szombatig,
 A pénz csinos összeggé duzzad addig,
 S többet is ér, mondhatná bárki joggal.
 Ó, szép szemű Firenze, hogyha tudnád,
 Micsoda ékszer került birtokodba,
 Felágaskodna máris büszkeséged,
 S fiaid vérében lüktetni kezdene
 A gyilkos izgalom! Legyünk előrelátók:
 Egy ritka kincset jobb homályban hagyni.
 Ha tolvajoknak hengegünk vele,
 Csak annál vakmerőbbé tesszük őket.
 A kísértés nagy ördög s nem habozna
 Egy szentet sem megrontani, nem ám.
 A gyémánt rejtve már férfiszemek elől.
 Ki hinné, milyen értékes drágakő
 Lapul a szürke háztető alatt?
 S ha távol leszek? Mi a biztosíték,
 Hogy minden így marad? Igen, igen –
 Valaki lesz vele. Az anyák
 Jól ismerik a dörgést. A fiúk
 Lakatra zárják a ládát, és ha kell,
 A kulcsot a mamájuk rakja el.
 el

I.2.

Jön Guardiano, Fabrizio, Livia és egy szolga.

GUARDIANO Már látta őt a lányod? Biztos ez?

FABRIZIO Mindegy, szeretni fogja.

GUARDIANO Nem, nem, játszunk tiszta lapokkal.
Tizenöt éve ő a gyámfiám,
A célom az – és az idő is sürget –,
Amint szokás diktálja, és az illem,
Hogy a kölyöknek egy asszonyt szerezzek.
Namármost, én rettentően szeretném,
Ha a te lányod lenne az ő felesége.
Ez eddig tiszta? Ha most a te lányod,
Akit majd megkérek – és hadd idézzek –
Elutasítaná, meg lennék áldva.
félre
Minden szavamat meg kell magyaráznom,
Hogy ez a vénember a hülyesége csúcsán
Valamit fölfogjon belőle.
Fabritiónak
Erre mit mondsz?

FABRIZIO Mondom, szeretni fogja.

GUARDIANO Már megint kezdod?

FABRIZIO De mondd, milyen okból fogja szeretni?

FABRIZIO Mért hiszed, hogy nőknek ehhez ok kell?

GUARDIANO *félre*
Látom, a hülyék se mindig hülyék,
Ahogy a bölcsek se mindig bölcsek.

FABRIZIO Ugye nekem is volt egy feleségem,
Aki teljesen megőrült értem,
Pedig erre semmi oka nem volt,
Emlékeim szerint. Ugye, kishugom?

GUARDIANO *félre*
Hát nagyon összeillő pár lehettek,
Ha egyikük se volt eszénél.
Fabritiónak
Nagyon szerethetett a feleséged,
Ha ennyire egygyéolvadt veled.

FABRIZIO És ha a lánya nem lesz örült szerelmes,
Hát se rám nem ütött, se az anyjára,
Ha az eszére hallgat, és nem rám.
Liviának
Te tapasztalt özvegy vagy, kishugom,
Oszd meg velünk az álláspontodat.

LÍVIA Nos, fájni fog, ha fáj az igazság,
 Én unokahúgom oldalán állok,
 Szerintem roppant igazságtalan
 Kényszeríteni, hogy olyat szeressen,
 Akit életében nem látott soha.
 Lássa és elfogadja, ez a minimum.
 Ha szerelem lenne belőle, még jobb.
 Egy férfival élni mindhalálig
 Nem könnyű kenyér, biztosítalak.
 Kérdezd meg úgy három év után
 Egy fiatal feleség véleményét,
 Ha kíváncsi vagy, kettejük között
 Hogy áll – a játszma.

FABRIZIO Na, és a férfinak
 Nem ugyanúgy muszáj, kishugom,
 Egész életét egy nővel leélni?

LÍVIA És legyen is neki annyi elég.
 Arról ne is beszéljünk, hogy hány ritka
 Finom ételt kóstol, amilyent nekünk,
 Szegényeknek, az ajkunk sosem érint –
 Itt van például az engedelmesség,
 A szolgálat, na, és a kötelesség,
 Meg ehhez hasonló nyalánkságok,
 Mi készítjük, de nekik szolgálják föl.
 Ha véletlenül megnyaljuk az ujjunk,
 Hát ez van, a szakács is szeret nyalni.

FABRIZIO Édes vagy kishugom, és szellemes –

LÍVIA Szellemes! Egy ilyen szóbimbóval
 Jutalmaz meg egy tizenhat évest,
 De én már szírmot bontottam, te ész,
 Mostanra már bölcsnek kéne lennem –
 Két férjet már szépen eltemettem,
 Többet nem házasodom.

GUARDIANO De miért nem?

LÍVIA Nehogy a harmadik engem temessen.
 Ugye ez több, mint szellemes volt, nem?

GUARDIANO Az ügyvédemet sokszor túlfizettem,
 De nálad sokkal gyöngébb az esze.

LÍVIA Akkor te is megéred ám a pénzed,
 Hogy mást ne mondjak.

GUARDIANO *Fabriziónak*
 Na, erre varrjál gombot, barátom!

LÍVIA Hol az unokahúgom? Valaki menjen érte.

Egy szolga el.

Ha házasságra van bármi remény,
Úgy illene, legalább egyszer lássa,
Jól meggondolja, ne kapkodja el,
Mint ripsz-ropsz, sokan, egy darabka földért,
Mikor telepesnek mennek az Újvilágba.

FABRIZIO

Keresd a nagybátyját, és őt is megtalálod,
Ők ketten mindig együtt járnak.
Még éjfélkor is gyakran hallani
Ahogy vitatkoznak, a holdfényes éj
Nekik nappal: járnak alvás helyett,
És hát olyanok is teljesen, mint
Az alvajárók: én annak láttam őket.
Na, tessék, nem megmondtam: mint a lánc:
Megrántsza egy szemet, jön vele a többi.

Jön Hippolita és Izabella.

GUARDIANO

Családi kötelék – remek találmány!
Ez tiszta ügy, nincs benne vágy semmi,
Csak szeretet. Máskor a két nemet
Egymás felé sosem a szerelem hajtja
Hanem a kéjvágy.

FABRIZIO

Izabellának
Tedd föl maszkodat.
A dolgod az, hogy láss, ne pedig téged
Lássanak. Használd ki jól az időd:
Lásd, hogy mit kell megszeretned.
De mit is beszélek: szeresd, amit látsz.
Hozzád beszélek. Nincs vacakolás.
A fiatalember mindjárt húsz lesz,
Neki örökös kell, te majd kihordod.

IZABELLA

Édesapa!

FABRIZIO

Nem érdekelnek pletykák, kifogások!
Tudom, tudom, a fiú együgyű –
Annál jobb lesz férjnek, legyen eszed,
Hülye férj mellett élheted világod.
A maszkot! És hallgass! A fiú gazdag:
A hülyeségét elrejtí a pénz.

Izabella maszkot tesz föl

Hogy nem látni, az kis túlzás azért,
Már most érzem, pfuj, az előszelét.
Mi lesz, ha teljes pompájában belép?

Hogy megvertem-e?
Saját ütőjével pofoztam le a pályáról,
Pedig övé volt az első dobás.

Ha egyszer saját otthonom lesz végre,
Belőled, kérlek, nagy embert csinálók,
Kajában-piában nem szenvedsz hiányt.
Én ugye ragyogó sportember vagyok,
Én árnyékra, nőre pompásan vetődöm,
És úgy lövellek magot, mint egy isten,
Kiszagolom a lucskos kis muffjukat,
És annyi gólt rúgok, amennyi belefér.

Félek, gyámom nem kellő szorgalommal
Keres nekem megfelelő némbert,
Az első loncsos kurvával összeállok,
Vagy éjfélkor elveszem a tejesasszonyt,
A tanum lesz két joghurtos csöbör.

GUARDIANO

Gyámfiam!

GYÁMFI

Kis sport után mindig kanos vagyok.
Iszonyú baszhatnékomban van, a francba,
Beverném egy rendes tyúkba már
A kőkemény dorongomat.

GUARDIANO

Hozzád beszélek!

GYÁMFI

Holdfényes éjjel nyers tojást eszem,
Én azt mondom, kakas bújik ki mindből,
Huszonnégy óra múlva forr a vérem,
Már ágaskodik, mindjárt kukorékolok.

GUARDIANO

Süket vagy, fiam? Azt mondtam, gyere.
Megleckéztetlek mindjárt.

GYÁMFI

Visszaküldesz tán az iskolába?
Abból már kinőttem. Írni-olvasni?
Nahát, olyan mélyre nem süllyedek.
Engem szebb sorsra ringatott a bölcsőm.

A Gyámfi, Guardiano és Gennyesi el.

FABRIZIO

Izabellának

Hogy tetszik neked, lányom? Ő a férjed.
Tetszik, nem tetszik, hozzá fogsz menni,
És szeretni fogod.

LÍVIA

Ugyan már, bátyám!
Ha bíró lennél, akkor sem hozhatnál
A saját körzeteden kívül törvényt.
Az apjaként nyilván jogodban áll,
Hogy rákényszerítsd az akaratod,
És testét-lelkét megerőszakold.
De a szerelem az másik tartomány,
Idegen ország, ahol a törvényt,
Mint a római Capitoliumon,
Nem éppen libagágogással hozzák.

FABRIZIO

Nem érdekel, akkor is hozzámegy,
A szerelem majd megjön az idővel.
el

LÍVIA

Ez őszinte volt, bátyám, legalább,
A földön jársz, bottal, mint egy halandó,
Te, ki nemrég még a felhőkben jártál.

Szerelem parancsra – pont úgy beszélsz,
Mint a vénnek, akik nem tudják, mi az.
megöleli Hippolitót
Legdrágább öcsém, szívesen maradnék,
Mert nem ismerek senki mást a földön,
Kiben ilyen sok szép vonás egyesülne.

HIPPOLITO

Mindjárt elpirulok.

LÍVIA

Fogadd, mint áldást lakoma előtt,
Mert hiszen az vagy, ünnepi lakoma,
S a nő, ki társad lesz, a legboldogabb vendég.
Vidítsd föl kérlek, unokahugodat.
És segíts neki jótanácsaiddal.
el

HIPPOLITO

félre
Bár beszélhetnék hozzá szabadon,
De nem lehet, megtiltotta az Ég.
És ebbe inkább belepusztulok,
De égi törvényt be nem mocskolok.
Marj bánat szét belülről, hangtalan,
Eméssz föl csöndben, és legyek halott,
A világ ne tudja, hogy beteg vagyok,
Bánat, én nem csalog, legyünk barátok.

IZABELLA

félre
Idiótához menni feleségül!
Nőt érhet nagyobb megaláztatás?
Hűnek maradni egyetlen férjhez,
Más szóba nem jöhet! Az erkölcs így kívánja.
Szófogadó legyek és tisztelettudó?
A bálványimádás bűnébe essem?
Egy hülye az csak egy rossz másolat,
De még annak is pocsék.
Jaj, milyen sok szerencsétlen lány
Rokkan bele a kényszerházasságba!
A legjobb változat is rossz: hiszen
Ha választhat a nő, szegény, akkor is
Rabszolgaságot vesz a hozományon,
Azért fizet, hogy láncra verve éljen –
És mint a rettegő fogoly, lefizeti
Az őr, hogy jól bánjon vele, és boldog
Ha néha megdicséri, vagy ha néha
Egy kedves pillantást vet rá az ura.
A nők nyomoránál nincs rémesebb!
A férfi rabszolgát vesz, a nő gazdát.
Miközben az őszinte szerelem
Minden boldogság forrása lehetne,
Rögtön az angyalok után a legjobb.
A Gondviselés, mely a mérgeknek
Is hasznát tudja venni, és a négy elem

Örök harcát megbékíti bennünk,
Azt is elrendezné, ami előtt
Csüggedten áll az emberi értelem.
Jaj, csak ez a házasság ne volna!
Hippolitónak
Hát te is szomorú vagy, bácsikám?
Az egész házban rossz a hangulat.
Hol keressek vigaszt bánatomra,
Ha legjobb barátom is ily levert.
Mondd, mi a baj?

HIPPOLITO Semmi különös, egy fájdalmas ügy,
Amin nem tudom túltenni magam,
Nem számít, valamibe egyszer úgyis
Mindenki belehal. Ez pont kapóra jön.
Na, és apád kegyetlen viselkedése
Még rátesz egy lapáttal.

IZABELLA Kérlek, ne bánkódj, drága bácsikám!
Mióta kínoz? Sosem vettem észre.
Ilyen rosszul látok? Mióta? Mondd!

HIPPOLITO Mikor megláttalak és elhagytam Bolognát.

IZABELLA És képes voltál ilyen szívtelenül
Eltitkolni, ne sajnálhassalak?
Most hogy bízzak meg abban, hogy szeretsz?
Mi ezer dologról tudtunk beszélni,
Csak pont arról nem, ami égető?
Sétálva vitatkozunk éjszakákon át,
S kihagyjuk, ami a legfontosabb?
De mindketten hibáztunk: mert ez egy
Konok, szándékos feledékenységgel,
Amiben vétkesek vagyunk. Ne húzzuk
Tovább az időt. Drága bácsikám,
Te érzed, kezd el, mondd, miről van szó?

HIPPOLITO A földön egyedül neked nem szabad
Megtudnod sohasem.

IZABELLA Egyedül nekem?
Ezzel megfosztasz minden örömömtől.
Egyszer azt mondtad hogy engem szeretsz
A legjobban a világon – de azt csak úgy
Mondtad!

HIPPOLITO Nem, ez így igaz.
Nagyon félek, el fogsz majd ítélni.
Tessék, kimondom hát a legrosszabbat:
Jobban szeretlek, mint nagybátyhoz illő.

IZABELLA Ezt már többször mondtad, és hittem is neked.

HIPPOLITO

félre

Olyan jószágosan naiv ez a lány,
Nem érti még egy majdnem bűnöző
Durva szavait. Kénytelen vagyok
– Bár pirulok belé – pontosan beszélni.

Izabellának

Úgy szeretlek, mint férj a feleségét.

IZABELLA

Mi van?

Tudtam én, hogy rossz hír érkezik,
Amit legtöbbször túl hamar megértünk,
Hamarabb, mint hallanánk. De nem engedem.
Bár boldogságommal fizetek érte.
Vagy azt mondd, hogy örüljek neki?
Úgysem fogom hallani soha többé.
Nem lesz több baráti beszélgetés,
Meg kell tanulnom élni nélküled.
Most már veszélyt, nem védelmet jelentesz.
Mit ér akkor a tiszta szeretet,
Ha egyszer a bizalom elveszett?
És két rokon egymástól mit akar,
Ha rokonszenvük kéjvágyat takar?

el

HIPPOLITO

Ennél csak a halál rosszabb, ez így nem élet:
Öröm nélkül minden nap utolsó ítélet.

el

I.3.

Jön Leantio.

LEANTIO Indulnom kell, de túl zsibbadt vagyok –
Mint hajnalban az úrigyerekek,
Ha végiglumpolták az éjszakát,
Istenbizony, most épp olyan vagyok.
Pokolraszállás, akkor abbahagyni,
Mikor az ember éppen belejött,
És a csúcsára ért az élvezetnek.
Mint egy hosszúra nyúlt ünnep után:
Az ember csak bámul maga elé,
A tíz ujjából kimegy minden élet.
Mert így van ez az ifjú házásoknál,
Amijük van, bumm-bumm, bedobnak mindent,
Mintha csakis azért bújnának ágyba,
Hogy a pazarlás új módjait föltalálják.

A ház ablakában megjelenik Bianca és az Anya.

És nem tényleg most jön az ablakunkhoz,
Hogy végignézze ahogy elmegyek?
Dögöljek meg, de lépni sincs erőm.
Vesszen az üzlet, én nem vágyom másra,
Csak őrá, ott fent. Az áru a kikötőben
Gondoskodjon önmagáról. Én nem fogom
Végigmelózni az életemet,
Visszavonulok pár évvel korábban,
S mindig vele leszek – áll az alku?
Pfúj, hogy ez milyen beteges egy ötlet!
Felejtsük el, ez nagyon kínos lenne!
Ki a dolgára figyel, azzal már szeret is,
Fókusz a munkában – és a szerelemben.
Ki túlzottan rajong, ostobán szeret,
Egy gazdag bankár nejével cicázik.
Majd ugrálok, ha teli a zacskóm,
S nagy raktáramból kibuggyan az áru.
A napnak ebben a korai szakában
Sokkal bölcsebbnek kell lennünk:
Mi még csak pályánk elején járunk,
S aki elmulaszt egy reggeli üzletet,
A nap legjobb részét mulasztja el.
Aki már gazdag és eleget gyűjtött,
Nyugodtan alhat, mintha este volna,
Hízik, zabál, nőzik és heverészik,
Mikor a magamfajták pályára lépnek,
Frissen és vidáman.

BIANCA Látom, még itt vagy.
 Remélem, most már itthon is maradsz.

LEANTIO Sajnos nem.

BIANCA Inkább gyere vissza, kérlek,
 Holnap majd kicsit többet dolgozol,
 Gyorsan behozod, így lesz jó, hidd el,

LEANTIO Ott lennék, nagyon, veled, ahogy kéred,
 De uralkodnunk kell szeszélyeinken,
 Különben, egy-kettő, minden tönkremegy.
 A szerelmet is kormányozni kell,
 Pont úgy, mint egy igazi államot;
 Ha túl sok teret engedünk a vágynak,
 Az olyan, mikor fellázad a nép,
 Mert abban nőtt fel, hogy bármit akarhat,
 És háborút üzen az értelemnek.
 A szerelem, mely szépen prosperál,
 Mint jó király, a béke záloga.
 Megyek. Ölellek.

BIANCA Csak még egy éjszakát, kérlek, könyörgöm.

LEANTIO Ha már maradnék, akkor inkább húszra,
 És azután, ha lehet, még negyvenre,
 Nekem annyira bejön a testi öröm.
 Az én lovam az kettőt bírjon el.
 De ha most maradok, eljátszok mindent.
 Ha jólétre vágysz, ne hívj vissza többé,
 Különben nem állok jól magamért,
 Búcsúzom még egyszer.
 el

BIANCA Ha meg kell lennie, én is búcsúzom.

ANYA Nagyot hibázol, ha így folytatod,
 Ettől biztosan beteg lesz a férjed,
 És jobb, ha tőlem tudod, ez ragályos,
 Gyorsan elterjed a fiatal vérben,
 És még bátorítod. Na, tessék, most meg sír!
 Mit sírsz? Ha én sírnék, a hatvan éves,
 Hidd el, hogy bőven lenne rá okom.
 Mondom, szerintem te tehetsz róla,
 Na, és maximum ha öt napig lesz távol.
 De most tényleg, mire jók a könnyek?
 Egy szép mosoly nem jobban kifejezné
 A szerelmet? Csak az, ha egy egész
 Szökőkút áztatja szét az ember arcát?
 Pont, mint mikor egy falusi liba
 Egy lavór vizet zúdítt a fejére,
 Úgy csinál frizurát. Ez annyira régmódi,
 Sírni a szerelem miatt.

Jön két-három fiú az utcán, egy-két polgár és egy segéd.

FIÚK	Jönnek már, jönnek!
2. FIÚ	A herceg!
3. FIÚ	Az udvar!
POLGÁR	Hol járnak, fiacskám?
1. FIÚ	A szomszéd utcában, de mindjárt ideérnek.
POLGÁR	Fickó, foglalj úrnődnek egy állóhelyet, A legjobbat az egész városban.
1. FIÚ	Megszereztem. Ezen dolgoztam egész álló éjjel, Bármikor az állóhelyébe ülhet.
POLGÁR	Akkor szaladj el érte és vidd oda.

Segéd el.

BIANCA	Mi az oka ennek a rohanásnak, Te érted ezt, anya?
ANYA	Hogy micsoda vacak memóriám van! Bizony, eljártak felettem az évek. Ez az évente megtartott ünnepi menet, A herceg s az udvar szemében szent szokás, És minden év április tizenötödikén Elvonulnak Szent Márk templomához. Nem kiment a buta fejemből! Jó, hogy kérded, különben bemegyek, Bambán ülök, és eszembe se jut. Ha ezt a látványt elmulasztanád, Azt nem bocsátanám meg önmagamnak. Most látni fogod a herceget, aki Korához képest jól tartja magát.
BIANCA	Öreg?
ANYA	Nagyjából ötvenöt lehet.
BIANCA	Az nem öreg, egy férfi akkor éri el Képességei és bölcsessége csúcsát.
ANYA	A testvére, azaz a bíboros, Az egy nagyon jó kiállítású férfi, Őt nem születése, de hite tette naggyá.
BIANCA	Figyelemreméltó.

ANYA Ma látni fogod
Firenze összes nagyurát; a legjobb
Pillanatban jöttél, hogy elkapd ezt
A szép felvonulást.

BIANCA Reméljük a legjobbakat.

Zene.

ANYA Már hallom őket, kényelmesen állsz?

BIANCA Kiválóan.

ANYA Állj föl erre a sámlira.

BIANCA Nem kell, köszönöm.

ANYA Ahogy akarod.

Hat lovag jön fedetlen fővel, ünnepélyesen, azután két bíboros, majd a Bíboros, a herceg bátyja, aztán a Herceg; utána a firenzei nemesség, párokban, zene- és énekkísérettel. Az Anya és Bianca kivételével mind el.

ANYA Hogy tetszett, kislányom?

BIANCA Lenyűgöző az egész.
Nagyon mély benyomást tett rám
Az ünnepélyes és régi szokás.
A herceg nem nézett föl? Nekem úgy tűnt,
Hogy észrevett minket.

ANYA Ki herceget lát,
Mind azt képzele: elég, ha sokáig
Egy irányba néz, biztos rájuk nézett,
Pedig, mint gondos államférfiút,
Csak tervei s céljai foglalkoztatják,
Semmi más, csakis a közérdek.

BIANCA Nyilván.

ANYA De folytassuk ezt odabent, gyere.

Mindketten el.

II.1.

Jön Hippolito, és Livia.

- LÍVIA Ez aztán tényleg különös betegség!
Nagyon érdekel, hogyan kaptad el.
- HIPPOLITO Pont olyan könnyen, mint ahogy az ember
A vesztébe rohan, és legtöbbször
A saját vére hajtja.
- LÍVIA Talán nem nyüzsög
Elég szép nő a világban? Kik mind
Gyönyörűek, és abból is mennyiféle?
Neked meg a saját rokonodra gerjed
A véred? Ez nem rokonszenves.
Bűnös szemmel saját fajtádat lesed?
Nem pásztázod a tágas horizontot,
De szűk ketrecbe zárod a szerelmet,
Pedig kitárt karokkal vár az ismeretlen.
A nagy ember azért nagy, mert adni tud,
Ki nem így tesz, rosszul gazdálkodik,
Spórolsz, de kinek? Nem lesz senki hálás.
Ki az égi adományt így a sutba dobja,
Az másét óvja, s a magáét veri dobra.
- HIPPOLITO Nyomort még nem írtak le ilyen pontosan,
És mennyire igaz.
- LÍVIA Én szeretlek,
És ha kell, messzire megyek, hogy
Ne nyomjon agyon szörnyű bánatod.
Belehalok, hogy ennyire kikészülsz
Egy kis fejmosástól, abba is hagyom,
Pedig tudom, rajtad csak ez segít.
Kisöcsém, ne hagyd, hogy a szenvedés
Így tönkretegye legszebb éveid.
Az élet nagy érték, és a tiéd
Oly fontos nekem, mint a sajátom.
Iménti szavaim tán szigorúnak tűntek,
Csak az igazságérzet szólt belőlem,
S a lelki üdvöm kockáztatva kész vagyok
Az érzéki gyönyör gyümölcseivel
Lelked fullasztó vágyát jóllakadni.
Meg tudom tenni.
- HIPPOLITO De azt az egyet nem, amire vágyom!
- LÍVIA A legjobb lenne, ha szerelmedet,
Tennéd fel tétnek a fogadásban –
Én megnyerném neked a fogadást,

De elvesztenéd mégis a szerelmet.
Mert én keményen megficcánkoltatom
A szűzi tisztaságot hogyha kell –
Ebben a sportban vagyok olyan jó,
Mint sok nagyszájú firenzei némbér.
Jó lovas legyen, biztos a nyeregben,
Akit érveim nem dobnak le végül.
Szedd össze magad, hidd el, bárki másnak
Azt mondanám, hogy tényleg itt a vég,
De téged szánlak, és keresztülviszem,
Mert a te szenvedésed fáj nekem,
Tehát mindent megteszek azért, hogy...
Nem fejezem be, mert csúnya dolog,
Várd ki, és légy hálás.

HIPPOLITO Sohanapján meg fogom köszönni.

LÍVIA Vigasztaljon, nem te vagy az első,
Ki tilosban jár, vagy csak úgy tűnik.
Mindjárt olyan szívgyógyszert adok,
Hogy garantálom, ettől felvidulsz.

HIPPOLITO Nincs remény.

LÍVIA Szívem, akkor csodákat fogsz látni,
Én kigyógyítlak halálos bajodból,
Ami azért – valljuk be – elég kínos ügy.
Mikor látod újra?

HIPPOLITO Boldogan soha.

LÍVIA Türelmetlen vagy.

HIPPOLITO Értsd már meg, hogy lángoló, vérvörös
Arccal örökre eltiltott magától.

LÍVIA Ezek szerint éntőlem függ minden.
Tehát annál nagyobb lesz a dicsőség,
Ha sikerül.

Jön egy szolga.

LÍVIA Mi van, mit szeretnél?

SZOLGA Most érkezett meg az unokahúgod,
A szépséges Izabella.

LÍVIA Micsoda szerencse.
Hippolitónak
Ez a te csillagod.
a szolgának
Mit tátod itt a szád? Vezesd be!

Szolga el.

HIPPOLITO És most mit tegyek?
LÍVIA Tűnj el, kispofám.
 Koncentrálnom kell, a te érdekedben.
HIPPOLITO Nagy célok érdekében, persze.
 el
LÍVIA Ne bosszants. Ha nem szeretnélek úgy,
 Aludni mennék, hagynám a fenébe.
 A gyöngém, ha valakit szeretek,
 Hogy az ő jóléte fontosabb nekem,
 A magamét meg elhanyagolom.
 És annyira sajnálom az öcsém,
 Hogy félredobva minden szemérmet,
 Nem vagyok tekintettel önmagamra.
 Lám, ezt teszi a szabad gondolkodás,
 Mert arra nem sok nővér lenne képes,
 Hogy öccse kényelmét a saját jóhírénel
 Többre tartsa. Nekem a szeretet
 A legnagyobb hibám.

Jön Izabella.

 Izabella, micsoda öröm.
 De mondd, az arcod mitől ilyen sápadt?
 A kényszerházasság miatt?
IZABELLA Hát igen – belejátszik,
 Pár más probléma mellett, amit inkább
 Leplezzen illő hallgatás, mivel
 Nagyobb szégyen nyíltan beszélni róluk,
 Mint amilyen kín gondolni rájuk.
LÍVIA A kérőd tényleg kicsit együgyű.
IZABELLA Hogy együgyű! Az nem is volna baj:
 Egy ilyen férjjel ki lehetne jönni.
 De ez egy háborodott idióta,
 Ilyennek született, és az is marad.
LÍVIA És tudva ezt, remélem, szabadon dönts,
 Kell vagy nem kell.
IZABELLA Szabadon? Hát nem éppen.
 Jobban gyűlölöm, mint szépség a halált,
 Vagy undok szomszédját, az öregedést.
LÍVIA Hát akkor ne titkold.

IZABELLA De hogy tehetném, ha arra születtem,
Hogy megtegyem, amit apám akar?
Ha rámparancsol, nem lesz kibúvó.

LÍVIA Szegénykém! Ha nem bánod, egy percre
Tegyük félre most a rokonságot,
És hadd beszéljek úgy, mint egy idegen,
Ki csak egyet akar: e házasságnak
Keresztbe tenni.

IZABELLA Keresztbe, hogyan?

LÍVIA És azt, hogy sokkal szabadabb legyél,
Mint arról neked foglalmad lehet.

IZABELLA Könyörgöm, ne titkolj el semmit,
Amitől földerülhet még az életem.

LÍVIA Sajnos muszáj lesz titkot tartanom,
Őriznem családunk reputációját,
Arról nem beszélve, hogy esküt tettem
Halott anyádnak, drága sógornőmnek –
Amíg az emléke szivemben él,
Ne is remélj kegyelmet.

IZABELLA Kedves, jó, aranyos nénikém –

LÍVIA Titok, amit szigorúan megőrzök,
Hiszen halálos ágyán mondta el –
Kilenc éve – de még tartogatom,
Pedig itt az alkalmas pillanat,
És okom is volna rá épp elég.

IZABELLA Vagy azt akarod, hogy hízelegjek –

LÍVIA Jaj! bármit megtennék a kedvedért,
Csak ugye titok, és a hírnevünk –

IZABELLA És én, ki azt remélem, lesz majd gyermekem,
Egyiknek se szeretnék ártani.

LÍVIA Különben is, magadnak ártanál,
Ha erre egyszer mégis sor kerülne.

IZABELLA Ennél meggyőzőbb érv nem kell nekem.

LÍVIA Egyszóval nemet mondhatsz a hülyének,
De mondhatsz igent is, ha jónak látod,
Ahogy előnyös: a bölcsek így csinálják.
Szabadságodban áll eldönteni,
Ki kényszeríthet? A virág kinyílt,
Tépd le, és életed megédesítheti.
Amit te apád parancsának hívsz,
Voltaképp egyenlő a semmivel.
Csak ennyire légy engedelmes is.
Tegyél hát egy kis erőfeszítést,
Hogy megköstölhasd boldogságodat,

Szakítsd le, amit kívánsz, leld örömed,
 Én tálaltam, most vacsorázz magad.

IZABELLA Hát ettől én még éhes maradok,
 Beszélj nyíltabban, drága nénikém.

LÍVIA Ha most hiszek neked, mert esküszöl,
 S egy megdöbbentő titkot tárok fel,
 Mi biztosíthat, hogy hallgatni fogsz?

IZABELLA Te pont annyira bízatsz meg bennem,
 Mint a Megváltóban én.

LÍVIA Ez így elég nekem.
 Tudd meg, hogy bár kettőnket a szokás,
 Családunk jó hírének érdekében,
 Nagynéninek és unokahúgnak nevez,
 Erről szó sincs.

IZABELLA Hát ez meg hogy lehet?

LÍVIA Mondtam előre, hogy meg fogsz lepődni.
 Te egyikünkhöz sem állsz közelebb
 – Bár természetesen a külvilágban,
 Anyád és a te neved védelmében,
 Egy udvarias változat kering –,
 Mint egy vadidegen, vagy valaki,
 Ki Nápolyban fogan, miközben apja
 Mondjuk, hogy éppen Rómában időz;
 Csak ennyi van köztünk. Mivel kíváncsi
 Voltál, és megesküdtél arra, hogy
 Hallgatni fogsz, nyíltabban beszélek.
 Nem emlegették tinálatok otthon,
 Mikor már felfogtad a szavak értelmét,
 Egy híres spanyol, bizonyos Coria márki
 Csodálatos cselekedeteit?

IZABELLA De, mi van vele? Gyakran meséltek
 Hőstetteiről amikor Nápolyban éltünk.

LÍVIA Apádat dicsérték éppen.

IZABELLA Apámat!

LÍVIA Ő volt az. Csakhogy az egész ügyet
 Oly óvatosan s diszkréten kezelték,
 Hogy egész családunk hírnevén még
 A legparányibb kis folt sem esett.
 Anyád a haláláig rettegett,
 Csak ketten tudták, ő meg a barátja,
 Míg végül bűnbánón megosztotta velem,
 És én most részvétből veled. Rég volt,
 Remélem, tapintatod s szereteted,
 De esküd is, megóvnak minket attól,
 Hogy mindezzel a családnak árts.

Akit apádnak hívsz, most mennyit ér parancsa?
Kényszeríthet? Mért kéne szót fogadnod?
Amit akarsz, szabadságodban áll.
Végtelen szabadság nyílt meg előtted,
Mondhatsz igent, nemet, vagy mindkettőt akár.
Hülye apának bölcs férfi csinál gyermeket.
De lesz időd ezen töprengeni.
Te lány! Csak az indiszkrécio
Árthat a nőknek; ha az nincs, vagyunk
Olyan jók, mint bárki a nap alatt.
Csak kérlek, mindig nénédnek nevezz:
Mert szemet szűrhet, hogyha nem vigyázol.
És amit gondolsz, azt tartsd meg magadnak,
Ne mondd el rokonnak, se jóbarátnak,
Főleg annak, kit eddig nagybátyádnak hittél;
Tudom, hogy rajongsz érte, s jól teszed,
Egy idegentől is kijárna neki,
De ezt ne áruld el neki, könyörgöm –
Ha szükséged lesz rám még a jövőben,
Ha rám szorulnál, kérlek, hogy ne tedd.

IZABELLA

Megesküdtem rá, higgy nekem.

LÍVIA

Helyes.

félre

Aki egy szúzlányt ügyesebben ront meg,
Annak átengedem a pályát.

Jön Hippolito.

Hippolitónak

A lány a tiéd, hajrá.

el

HIPPOLITO

félre

A hízélgéstől még nem leszek boldog!

IZABELLA

félre

Lehet, hogy ennyire tudatlan voltam,
És fogalmam sem volt, hogy ki vagyok,
Egészen e mennyei pillanatig?
De végül fény derült rá, hála néném
Jóságos szívének. Bárcsak egy nappal
Korábban tudtam volna meg! Szegény
Ördög, akkor jutalmat kap tőlem:
Nem szemrehányást, de simogatást.
Szigorú voltam vele, és kegyetlen,
Ezzel díjaztam az őszinteségét.

HIPPOLITO

félre

Nekem úgy tűnik, most még dühösebb,
És, ha lehet, még zavartabban néz.
Egy második vihart nem élnék túl. Megyek.
Az elsőt se tudtam kiheverni még.

IZABELLA

félre

Visszatértél életem boldogsága,
Mert ő van a közelemben. Magamhoz
Szorítlak, s többé nem engedlek el.
Előbb veszek búcsút a világtól,
Mint tőled, te, te, minden örömem.
Hippolitónak
Bocsáss meg,
Az előbb csak tréfából szídtalak;
A szerelmesek néha élnek ezzel,
Pikáns mellékízt ad a vonzalomnak.
Ha barátokat vacsorára hívunk,
Nem csak édességet teszünk eléjük,
Van ott csipős és sós étvágygerjesztőnek,
Amire jól esik a bor. Úgy gondolom,
Barátian éles szidalmak után,
Csodás ízű a csók, s csupa zamat.

megcsókolja

Te mit gondolsz erről?

HIPPOLITO

Kiváló, kiváló,
Mást nem tudok, kifogytam a szóból.

IZABELLA

Hozzámegyek feleségül.

HIPPOLITO

A Gyámfiúhoz?
Komolyan?

IZABELLA

Vagy mi ketten kerülünk bajba.

HIPPOLITO

félre

Mi ketten? Ezt meg hogy érti?

IZABELLA

félre

Kezdem végre
Hihetetlen jól érezni magam,
Hadd jöjjön a pusztító esküvő,
Engem már nem tud letörni semmi.
Ha az apám elővenne egy még
Nagyobb hülyét – bár azt elég nehéz
Elképzelni – bevállalom azt is:
Minél rosszabb, annál jobb, minden megfelel,
Csak hülye legyen. Tapintat, józan ész, tehetség,
Benne minden megvan, több nem kell nekem.
Hippolitónak
Mikor egy nőnek saját otthona lesz,
Többé nem dúskálhat mindennap a jóban,

Mint egy fiatal szolgálóleány;
Ki azt kapja, mit úrnője eszik,
És minden finomságból részesül.
De ha egyszer saját házat vezet,
Jó, ha hetente egyszer jut nyalánkság,
Vagy kétszer, s boldog, ha egyáltalán:
Tehát a szerelmes legyen szerény.
Ezzel csak azt akarom mondani,
Hogy szerelme, uram, tőlem nem idegen.

félre

Bár te magad az vagy, csak nem tudsz róla,
S ha rajtam áll, nem is fogsz.

el

HIPPOLITO

Nem értem!

Boldog vágy ennyire váratlanul
Még nem teljesült. Hogy jutott idáig?
Mit tett vele a nővérem, ki tudja?
Ez több mint boszorkányság vagy szerelmi por;
E művészetnek nincs neve, nem ismerem,
Tíz évig utaztam, de ilyet még
Nem láttam. Mindegy, én hálás vagyok.
Az egyetlen megoldás az esküvő;
A fátyol szépen mindent eltakar,
Mit sok bűnt firtató szem látni akar.

el

Jön Guardiano és Lívia.

29

Jön egy szolga.

SZOLGA	Szólított, uram?
GUARDIANO	Gyere csak ide, és jól figyelj rám. <i>halkan beszél a szolgájával</i>
LÍVIA	Úgy vágyom látni azt a gyöngyszemet, Kit így imádnak, s ennyire dicsérnek.
GUARDIANO	Most menj, siess.
LÍVIA	Mondd, hogy látni szeretném; Világos?
SZOLGA	Igen. <i>el</i>
LÍVIA	Ettől majd idejön.
GUARDIANO	Jó lenne túl lenni rajta; hercegünk Most a gyönyörű szeretőre vár, Én meg a gyönyörű szerencsére. A kockavetésben, tizenöt évig Mindig nyerő volt a jobbkezem. Signor Fabrizio!

Jön Fabrizio.

FABRIZIO	Változott beszédről hozok hírt, uram.
GUARDIANO	<i>félre</i> Mi változott? Értelme lesz annak, amit mond? Csak nem értelmes mondatokban fog beszélni? <i>Fabritiónak</i> Remek! Na mondja már, mi az, ami új?
FABRIZIO	Új változás állt be.
GUARDIANO	<i>félre</i> Még egy. Pedig már egy is elég volt.
FABRIZIO	A lányom mégis szereti.
GUARDIANO	Hogy micsinál?
FABRIZIO	Odavan érte, hát a Gyámfiúdért! Csak róla beszél, csak ő kell neki, Ilyen férfit még nem látott soha. Én még ott tartok, hogy követelném, De nem lehet, mert már beleegyezett. Nagyon boldogan kényszeríteném, De sajnos már előbb engedelmeskedett.

GUARDIANO Ha kimondhatom, amit gondolok,
Úgy tűnik ebből pár lesz.

FABRIZIO Szép ifjú pár,
Ha az eszemre hallgatok.

GUARDIANO *félre*
Arra hiába hallgatsz.
Fabritiónak
Küldd el hozzám holnap délelőtt,
Csinosan kiöltözve; mert akkortájt
Tervezem a srácnak bemutatni.

FABRIZIO Garantálom, hogy csinos lesz; intézkedem,
Hogy mindent rendben kikészítsenek,
Sőt, már ma este kezdjük szépíteni.

GUARDIANO Nagyon helyes.

FABRIZIO Az anyjának is ez volt a szokása,
Ha korán reggelre hívták esküvőre;
Frizuráját már este megcsinálta,
Bepúderozta arcát, főkötőt vett föl.

GUARDIANO *félre*
És nem kötötte föl magát ?

FABRIZIO Igazgyöngy láncot, rubin karkötőt,
Sokféle bizsut és csecsebecsét.

GUARDIANO Na, pont ezt kell a lányodnak csinálni.

FABRIZIO Haladéktalanul intézkedem.
el

LÍVIA Úgy túllihegi apaszerepét,
Hogy óránként vagy fél litert izzad,
Sürög-forog, mintha tudná, miért!

GUARDIANO Nagyon pontosan diagnosztizáltad.

LÍVIA Na, és itt jön az ő leendő veje.
A hülyeségben már most rokonok:
Mi lesz velük az esküvő után?
Hülyébbek már nem is lehetnek:
Két úrban két feneketlen úr.

Jön Gyámfí és Gennyesi, az egyik egy tollaslabdával, a másik egy ütővel.

GUARDIANO Na, ifjú örökös!

GYÁMFI Mit játszunk a tollasozás után?

GUARDIANO Holnap bemutatom neked a lányt,
Vagyis leendő feleségedet.

GYÁMFI Ha biliárd, megkrétázom a dákóm,
 És betalálok golyómmal a lyukba.
 A feleségem. Ért valamihez?

GUARDIANO Ezt kérdezd meg tőle te, gyámfiam,
 Ha majd kettesben lesztek.

Livia és Guardiano halkan beszélgetnek.

GYÁMFI Meg is teszem.
 Szerintem bárhol megkérhetem a kezét;
 Majd nagy nyilvánosság előtt teszem, ha rászántam magam, és
 akkor rögtön megspóroltam a kihirdetési díjat. A gyámom az
 pont olyan agyatlan mint a fűszeresnő, aki minden fűszerét
 eladja, meg az összes virágát, és otthon bűdös a szája a saját
 levesétől.

GENNYESI Ha jótestű nőt akarsz párodul,
 Jelen kell lennem a találkozónál.

GYÁMFI Jelen leszel, drága Gennyesi.

GENNYESI Van egy kurva jó ötletem: hadd ellenőrizsem őt először én. Elég,
 ha csak ránézek – meglátom az összes szemmel alig látható
 hibáját is, ami miatt kerek-perec visszautasíthatod.

GYÁMFI Tényleg? Kérlek, mesélj róluk, Gennyesi.

GENNYESI Hát akkor jól figyelj, mert versben mondom el.
 Ha már a feleségedről van szó,
 Legyen nagymellű, szőke bombázó;
 A haja hosszú, a lába rövid,
 És ne rágja le a körmét tövig;
 A keze semmiképp ne legyen lapát,
 S jó, ha tudja moderálni magát;
 Szemén ne legyen hályog, orrán vérerek,
 Ne borítsák testét sebek, hegek;
 Ne legyen ragyás, ne legyen csipás,
 Se olcsó, mint hóvégi kiárusítás;
 Legyen foga, de egy se rohadt,
 A csókja édes, ha egyszer mégis ad;
 A bőre legyen fehér és vajpuha,
 De segge ne legyen nagy mint a duda;
 Ne járjon oldalazva, mint a rák,
 Ne riszáljon, mint a sarki kurvák;
 És ne járjon cipőjében kacsázva,
 És szoknyája ne tocsogjon a sárba;
 Még két fontos dolog kiment a fejemből:
 Se háta, se hasa ne púposodjon szemből.
 Ilyen hibákkal a nők alkalmatlanok.

GYÁMFI S ha nem veszem észre, egy seggfej vagyok.

GENNYESI Sőt, jogod van megnézni meztelenül,
Ez egy ősi rendelet.

GYÁMFI Meztelenül?
Az nagy buli lenne. Utánnanézek,
És ha tényleg ezt írja a nagykönyv,
Elém áll a nő talpig muffban,
Csupasz lesz, mint az ujjam. Pillanat,
Mi van, ha ő is meg akar nézni engem?
Nagy szarban lennék, mert ronda a testem.

GENNYESI De tiszta az inged, és ez ellensúlyt képez.

GYÁMFI Inkább mégse nézem meg meztelenül.
el

GENNYESI Hát akkor vedd feleségül az összes
Hibájával és rongyával együtt!
A torzóját majd elrejtí az abroncs.
Egy nőt talpig szoknyában feleségül venni,
Olyan, mint félhomályban árut kifizetni:
Az összes boltos amúgy is csaló,
Hozzá a vakhomály, károg a szarka,
Az ágyába kap aztán egy beteg nőt,
És hozzá még lerohad a farka.
el

GUARDIANO Szerintem jól alakul.

LÍVIA Kis bajt szimatolok.

Jön a szolgál.

a szolgának
Mi van, már itt is vagy?

Belép az Anya.

GUARDIANO Megjött az özvegy.

LÍVIA Pompás.
Gyere csak be, drágám, nagyon haragszom,
Micsoda dolog, hogy küldetni kell érted!
Pont mint egy idegen, magadtól sose jössz;
Szomszédok között ez nem szép dolog!
Pedig Firenzében nincs még egy ház,
Ahol ennyire szívesen fogadnak.

ANYA Tudom, asszonyom, hálás is vagyok.

LÍVIA De akkor mi ez a furcsa szokás?
Néha egész nap ülök egyedül,

Ha ennek az úrnak a városban van dolga,
És nagyon élvezném a társaságot,
A tiédet meg külön kedvelem.
Tudom, te is egyedül élsz, mi ketten,
Jó szomszédokként csak hasznára lennénk
Egymásnak s a világ dolgairól is
Elcseveghetnénk. Nagyokat nevetnénk
Két öregasszony, mindennap együtt,
Vidáman töltenénk el az időt.

ANYA Öreg? Ugye viccelsz? Én tényleg az vagyok,
Neked odáig hosszú még az út.

LÍVIA Harminckilenc vagyok, perccel se több,
S az úri feleségek és özvegyek között
Van egy bizonyos megállapodás:
Akkor számítjuk magunkat öregnek,
Ha egy fiatal férfi ránk se néz.
Aranyszabály ez, és mindig bejön,
Csak egy kivételtől tudok eddig:
Ő negyvenkilenc, a pasi fiatal,
A nő ráköltött egy egész vagyont,
Az meg kitartott belőle pár kurvát,
Végül kirabolták és elvágta a torkát.

ANYA Akkor utolérte a büntetése,
És intő jel az ötven éves nőknek,
Hogy tisztán éljenek.

LÍVIA Vagy se.
Most már vacsoráig velem maradsz.

ANYA Bocsánat, sajnos nem maradhatok.

LÍVIA De itt maradsz. Nincs idegen a házban,
Csak vendégeim meg én: ez az úr,
Meg a gyámfia: csupa ismerős.

ANYA Máskor élnék a kedves meghívással.

GUARDIANO Kérem, maradjon.

LÍVIA Dehogy engedem el;
Ilyesmit velem nem lehet csinálni.

Behozzák a sakkasztalt.

ANYA Még messze van a vacsoraidő;
Ezért most elbúcsúzom, asszonyom,
Majd este eljövök, ha így kívánja.

LÍVIA Majd este eljössz! Hát, komolyan mondom,
Nem mész, ha már itt vagy! Mi olyan fontos?

Vagy otthon akarsz ülni egyedül?
 Mi abban a jó, föl nem foghatom!
 Hát én a te helyedben folyton-folyvást
 A szomszédoknál ülnék. Semmi dolgod,
 Nem szól rád senki, jössz-mész szabadon,
 Vidáman élhetsz és gondtalanul.
 Egy kis sakkozás, egy kis dámajáték,
 Ezeregy módon úzzuk az időt
 Egész vacsoráig, nyugodt lehetsz.

ANYA Csak hazaugrom és rögtön jövök.

LÍVIA Nem hiszek neked, nincs több kifogás,
 Te így bánsz a legjobb barátaiddal?
 Mi dolgod lehet, ha már rendesen
 Bezártad a házad? Azt biztos nem
 Felejtet el, hiszen az egész vagyondod.
 Egyetlen délután, csak annyit tölts
 El itt! És ha most meghívnálak, hogy
 Aludj nálam egy-kétszer, vagy egy hétig,
 Vagy egy egész hónapra költözz hozzám –
 A kedves régi szomszéd s jóbarát
 Kérését visszautasítanád?
 Mondd meg őszintén.

ANYA Az udvariatlan volna.

LÍVIA Akkor állítsd föl a sakkfigurákat;
 Sok-sok éjszakát kell még átmulatnunk,
 Mielőtt végleg elér az öregség.

ANYA *félre*
 A legjobb lesz megmondani, úgyis
 Rájön – mindig nagyon kedves volt hozzám.

LÍVIA Most hol jár az eszed?

ANYA Otthon, mert igazság
 Szerint vendégem van, egy ifjú hölgy,
 Egyedül hagytam, és ezt rosszul bírják
 A fiatalok.

LÍVIA Újabb kifogás!

ANYA Az Isten engem úgy segítjen, szentigaz;
 Küldj át valakit, hogy nézze meg.

LÍVIA Egy hölgy? Mese!

ANYA Fiam felesége, de rajtad kívül
 Nem tud róla senki.

LÍVIA Hát most már haragszom.
 Micsoda gonoszság ez vele, velem,
 Simán átjönni nélküle? Ez annyira
 Barátságtalan.

ANYA Nem akartam tolakodó lenni.

LÍVIA Tolakodó? Hát az igaz barátság,
Őszinte szeretet, két régi szomszéd közt
Hova lett?

ANYA És nem is idevalósi.

LÍVIA Annál szivesebben látjuk. Mikor
Helyénvalóbb az udvariasság,
Mint egy idegennek kezet nyújtani?
Komolyan megharagszom. Hátrahagyni
Szegénykémet, teljesen egyedül!
Tedd rögtön jóvá, kérlek hivasd át.

ANYA Küldesd át érte valamelyik szolgád.

LÍVIA Hé, valaki.

Jön egy szolga.

SZOLGA Asszonyom.

LÍVIA Tedd azt, amit a hölgy parancsol.

ANYA *félre*
A legnagyobb titokban kell csinálni,
A fiam ebből nem sejthet meg semmit,
Mert ha megtudja, örjöngeni fog.
a szolgának
Figyelj csak ide.

Négyszemközt beszélnek, a szolga el.

LÍVIA *félre Guardianónak*
Most jön szereped legkényesebb része.

GUARDIANO *félre, Liviának*
Igen, és ha rosszul játszom el,
Minden megbízást vonjon vissza a herceg,
Mindegy, hogy léha vagy komoly.

LÍVIA Elküldtél érte?

ANYA Igen, a szolga már odaérhetett.

LÍVIA Hadd kérjelek meg, hogy mostantól fogva
Zavartalan barátságunk jegyében
Felejtsd el az ilyen buta hibákat.
Gondolj bele, engem mennyire bánt,
– Hisz barátaidat szívesen látom –,
Hogy megfosztasz a társaságuktól:

Nagyobb szégyen ennél nem is érhet.
Akinek van miből, az csak bőkezűsége
Révén lesz közkedvelt és hiteles.
De látom, hogy már bánod, és ezért
Egész szívemből megbocsátok.

ANYA

Itt van.

Jön Bianca és a szolgál, aki miután Biancát bevezette, távozik.

BIANCA

félre

Vajon miért hozatott engem át ide?

LÍVIA

Hölgyem, tiszta szívemből üdvözöllek,
Hidd el, ez nem pusztán udvariasság,
De személyednek szóló tisztelet.

BIANCA

Köszönöm szépen.

LÍVIA

Azt mondták, hogy egyedül ülsz otthon,
S ez az én szememben korántsem tűnt
Illendő dolognak – bár nem ismerlek,
Sohasem láttalak – egy humanista
Mások baját is magáénak vallja –,
Hogy így kizárjunk ebből a társaságból.
Nem hagyhattalak ott magányosan.
Hát kockáztattam, voltam oly merész,
Ami szerintem a kisebbik hiba,
Hogy körünkbe meghívjalak téged –
Kiváló barátom javaslatára,
Akivel ismerkedj meg közelebbről,
Megérdemli, hogy figyelmedre méltasd,
Mert ő mindig kiállt a nők jogaiért,
S a női nemnek igaz bajnoka,
Ez a hivatása.

BIANCA

Szép tőle, és annál megtisztelőbb
Rám nézve ez az ismeretség.

GUARDIANO

Az önhöz hasonló hölgyek szolgálata
Minden ambícióm.

BIANCA

Csakis szerénységből
Beszél ilyen méltatlanul magáról.

LÍVIA

az Anyának

Kezdjük.

Biancának

Mi, látod, ezzel mulatjuk magunkat:
Kellemes időtöltés, nem igaz?

a sakktáblára mutat

Ezen veszekszünk mi már régesrég,
És úgy látszik, nem lesz soha vége.

BIANCA Pedig úgy látom, hölgyem, van elég
Férfi a táblán, hogy közétek álljon.

LÍVIA Naná! De ők csak fölizgatnak minket,
Aztán boldoguljunk, ahogyan tudunk,
Szegényeket, szépen magunkra hagynak.
Kérlek, foglalj helyet, ha van türelmed
Két gyöngé játékosnak kibicelni.

GUARDIANO Ti estig szerintem ellesztek ezzel,
Unatkozni ráérünk akkor is.
Jobban jár, ha mint messziről jött vendég,
Előbb megnézi a szobáidat,
És a képeket.

LÍVIA Kiváló ötlet,
De jó, hogy eszedbe jutott! Kérlek,
Vezesd körül, mutass meg neki mindent.
Röpülni fog az idő. Szépen kérlek,
Viszonzom majd a szivességedet.
Tessék, itt vannak a kulcsok, mutasd
Meg neki a nagy szobrot is – ilyesmit
Minálunk nem mindenki láthat,
az Anyának
Erre özvegy barátném a tanum.

ANYA Az tényleg egy ritkaszerű műremek.

BIANCA Kedves asszonyom, attól tartok, hogy itt
Önöknek csak problémát jelentek.

LÍVIA Dehogy, szó sincs róla.

BIANCA Meg a kedves úriembernek is,
Ki ennyire a szívén viseli
Az idegen vendég szórakoztatását.

GUARDIANO Ha elfogadod szolgáltatomat,
Az érdemeimet jócskán meghaladva
Megtisztelsz és boldoggá teszel.

BIANCA Ha nem, azt joggal hánynák a szememre,
Illetlen is volna. Megyek veled.

LÍVIA Még egy-két parti, és csatlakozunk.

GUARDIANO Nem is kívánhatnánk jobb társaságot
Tenálad és kiváló partnerednél.

ANYA Köszönöm a dicséretet. Amíg rád
Figyeltem, jött egy ócska bástyá,
S most moccanni is képtelen vagyok.

Guardiano és Bianca el.

LÍVIA Szegénykém, sajnós itt a túlerő.

ANYA Nagyon ravasz játékos vagy, az biztos.

LÍVIA Kiderül, mielőtt végzek veled.
Aki figuráját jó helyre rakja –

ANYA Mint te.

LÍVIA – Mint én fogom, az nem tud veszíteni.
Hopp-hopp, a sötét király az enyém.

ANYA Jaj, ne haragudj.

LÍVIA Meg a királynő.

ANYA Látom már.

LÍVIA A vezér,
Látod, támadásra készül;
A gyalogod nem tud visszafele lépni.

ANYA Azt jól tudom.

LÍVIA Jól titkolod kiváló technikádat!
Fogadok két aranyba, hogy fehér
Királyodat rögtön bemattolom,
A gyermeked és szent királyodat.

ANYA A rafinált is el tud bukni néha.
Na, most ne vess.

LÍVIA Viszont a gyermekedből, úgy nézem,
Rögtön kettő jut egy rafináltra.

ANYA Itt nem segít más, csak a türelem!

Főnt megjelenik Guardiano és Bianca.

BIANCA Kijelenthetem, hogy még sohasem
Láttam ennél szebb diszítésetek.

GUARDIANO Igen, élénkebbet sem Firenzében,
Sem Velencében nem lehet találni.

BIANCA Ebben teljesen egyetértek önnel.

GUARDIANO Pedig van még egy ezeknél is szebb
Darab.

Főnt megjelenik a Herceg.

BIANCA Az lehetetlen!

GUARDIANO	Higgye el; Hiszi, ha látja. Most forduljon hátra, Itt áll ön előtt. <i>el</i>
BIANCA	<i>meglátja a Herceget</i> Uram!
HERCEG	Ő már elment, te gyönyörű! Őt már ne keresd! Ő a pusztá pára, Ha felragyog a nap, már senki se látja.
BIANCA	Ó, csapdába csalt ártatlanság!
HERCEG	Most már ne remegj, kérlek. A melled, mint egy ziháló galamb, Rázkódik szerelmes tenyerem alatt. Mitől félsz? Én a szépség barátja lévén Csak tisztelni és becsülni tudlak. Ismersz, láttál; a szívem a tanu, Hogy én is láttalak.
BIANCA	Csak annál nagyobb veszélyben vagyok.
HERCEG	Csak annál boldogabb leszel. Jaj ne küzdj már ellenem, édes! Az erődnék, amit most elpocsékolasz, Szerelmi játékban több hasznát veszed. Ne próbálj szabadulni – mert azzal Engem egy szűk zárkába dugsz, S nem engedlek el, míg ki nem jutok; Együtt szabadulunk, vagy maradunk; A rabságnak is van kellemes oldala.
BIANCA	Jézusom!
HERCEG	Én üres kézzel nem megyek el innen. Lazíts, gondold csak át nyugodtan, és Annál hamarabb jó döntést hozol. Megemeled a hangod? Ettől csak Az ellenfeled jön majd izgalomba, És mialatt egyre nagyobbra gerjed, Maga alá gyűr minden ellenállást. Hallgass rám, könyörögöm; te a szememben Csupa szelídség vagy, lefegyverző jóság, A lényedből ugyanaz a fény sugárzik, Ami istennőszobrok arcán ragyog, Melyben a művészet önmagát csodálja. Sajnáltnám a legcsekélyebb kényszert, S hogy durva kézzel nyúljon bárki hozzád.
BIANCA	Ez kétségbeejtő! Akkor árulja el, fenség, mit akar?
HERCEG	Szerelmet.

BIANCA Az a hajó már elment.
Van egy férjem.

HERCEG Az túl kényelmes,
Vegyél be még egy játszótársat.

BIANCA Az dupla aljasság,
Vagy nincs Isten.

HERCEG Ne ijesszen
A képzelt félelem.

BIANCA Te meg ne akarjad, fenséges úr, hogy
Kinevessem a halált s a tetteket,
Melyek örökre tönkretesznek bárkit,
Csak mert tebenned nincsen félelem.
Nekem viszont meg kell ijednem ahhoz,
Hogy jól aludjak. Ha a mennydörgésre
Nem riad föl senki, nem dörgés többé,
És jobb, ha hallgat. Én nem az vagyok,
Aki a legnagyobb viharban mélyen
Alszik. Minél ijesztőbben zúg a szél
Én annál éberebb vagyok, erőt
Gyűjtök, védeni tisztaságomat.

HERCEG Te aztán tudod, hogy kell engem felcsigázni.
Egy jó kis szenvedélyes könnyörgés
A könnyű hódításnál jobban izgat,
De szánalmat azt nem ismerek. Azt
Nem sajnálom, aki nem sajnál engem.
Tudd meg, hogy itt én parancsolok:
Ezt tartsd eszedben. Ha tényleg ismernéd
A végtelen gyönyört, amit gyöngéd
Együttléteinkben szerezni tudnék,
Hol egyenlő felek között zajlik
A legnemesebb szerelmi küzdelem,
Jobban igyekeznél kedvemben járni.

BIANCA De mondd, te mért akarod annyira
Elvenni azt, amit adni nem tudsz?

HERCEG Többet adok: vagyont és közmegbecsülést.
Akit a herceg kegyével kitüntet,
Olyan magasra jut, mi minden nő vágya;
Anyád, ha látná, honnan szedsz gyümölcsöt,
Okosnak hívna, s áldaná a percet,
Amelyben megszülettél. Szállj magasra.
Azt hiszed, nem tudom, hogy a korábbi
Életedet egyszerűen eldobtad magadtól
A pusztá nyomorért, s hiányzik minden,
Hogy biztonságban, egészségben élj?
Most hallottam, s a szívem megszakadt –
Saját szépséged ellensége lennél,

Hogy pár hónap boldogságért cserébe
Évekig, örökké sirasd az életed?
Legyél okos, és gondoskodj magadról;
Jöhet ezer vihar, de biztonságban ér.
Ha kételyed támadna, soha ne zavarjon;
Csak bízz szerelmünkben, s nyugodt leszel.
Majd mindent jól megbeszélünk. A lényeg,
Hogy sorsunkat fogadjuk örömmel.

Fent mindketten el.

LÍVIA Nem megmondtam, hogy vezérem kicselez?
ANYA Most már látom, hogy komolyan beszéltél.
LÍVIA S a fekete királyom is vágat előre.
ANYA Állunk elébe, jöhet bármikor.
LÍVIA Vakmattot adtam kétszer is.
ANYA Te jól látsz,
 De az én szemem már gyöngé.
LÍVIA Az biztos.

Jön Guardiano.

GUARDIANO *félre*
 Nevetnem kell, ha csak rágondolok,
 Hogy lépre csaltuk szegény kis libát,
 S milyen váratlanul! Szellemes idők.
 Ravaszabb csapdát női becsületnek
 Nem állítottak, amilyent manapság;
 Pók nem szőtt soha finomabb hálót,
 Nem menekül az ezüstszárnyú húslégy.
 Fokról-fokra készítettem elő
 Gyomrát a szerelmi lakomára,
 Mert láttam, hogy egy kissé émelyeg,
 Odafelé meztelen képeket mutogattam –
 Nőjön az étvágy. Előléptetés!
 Érted bármit megteszek; s ha előbb
 Egy nálam rangosabbat érsz utol,
 A zökkenőt türelmesen kivárom,
 Míg be nem fut egy még jobb ajánlat,
 Kibírok mindent.

LÍVIA Ez a játék legérdekesebb része,
 Egyszer minden véget ér.

ANYA Azt látom.
 LÍVIA Legközelebb pár szomszédodat hozd el.
 ANYA De azok nálad kétszer öregebbek,
 Ha most a kortársaimról beszélünk.
 LÍVIA A vezérem ugye jól kitett magáért?
 ANYA Ebben a játékban, nem is vitás,
 Minden rosszat neki köszönhetek.
 LÍVIA Megmutatta, hogy kicsoda is ő.
 ANYA Hogy megmutatta?
 Erre esküszöm.
 LÍVIA És nem esküdsz hamisan.
 GUARDIANO *félre*
 De csitt! Valaki jön le a lépcsőn. A lány.

Jön Bianca.

BIANCA *félre*
 Ne hagyj elzülleni, istenem! Most az
 Történt meg, amitől minden nő retteg.
 Pillantása is fertőző pokol,
 Lehelete az utolsó ítélet.
 Ha leprás lett becsületem, miért
 Óvjam a szépséget, mi a leprát okozta?
 Itt már csak a méreg segít!
 félre, Guardianónak
 Téged, akinek aljassága mélyén
 Az erény mocskos üledéke lappang,
 Tiszta szívből elátkozlak örökre,
 Te síma nyelvű rothadt áruló,
 Ki látszatra barátként üdvözölt,
 Engem, az idegent – nyilván megérte.
 A gyilkos halálos ágyán bűnei
 Nem ülnek olyan súlyosan a lelkén,
 Mint ez az árulás a te lelkedben.
 Vigyázz, mert nem szabad a zsenge bárányt
 Isten helyett a bűnnek áldozni fel:
 Halálos bűn olyan kurvával hálni,
 Kit már megrontottak és használatba vettek.
 Ha ez halálos, mint bölcs férfiak mondják,
 Hát mennyivel nagyobb bűnös az,
 Aki sajátmaga rontja meg őket?
 Rágódj ezen. Már vakmerő vagyok,
 Köszönöm árulásod; a bűn már ismerősöm,
 Pompás pár vagyunk. Most olyan vagyok,

Mint a hatalmasok, kik céljuk érdekében
Használni szoktak mocskos figurákat:
Az árulással nincs semmi bajuk, de
Az árulót magát azt gyűlölik.
Így gyűlöllek, te féreg.

GUARDIANO

félre
Tehát hálás lesz a herceg,
Nagy baj már nem érhet; két ünnep
Ritkán esik egybe, egyetlen napon,
Ne erőltessük.

BIANCA

Még mindig sakkoztok?

ANYA

Itt ülünk azóta, te meg már itt vagy?

LÍVIA

félre
Így fel van dobva? Ez jó jelnek látszik.

ANYA

És mindent megnéztél rendesen?

BIANCA

Én? Meg,
A szobrot is, mindent. Hálás vagyok
Ennek a nyílt, kedves, és udvarias úrnak,
Képzeld el, anya, megmutatott mindent,
Előzékenyen végigvezetett;
Mennyire kedves tud lenni némely ember!
Nem sejtettem, ma reggel, ébredéskor,
Hogy ilyesmiben lesz napközben részem.

ANYA

Én előre megmondtam neked,
Milyen nagyszerű dolgok vannak itt.
Köszönöm, amit a lányoméért tett,
És hogy ennyire rendes volt vele.

GUARDIANO

Remélem, meg is lesz az eredménye –
félre
Úgy negyven hét múlva, azt hiszem.

Jön a szolgál.

LÍVIA

Mit akarsz?

SZOLGA

Ha volnának szíves jönni, asszonyom,
A vacsora tálalva van.

LÍVIA

Jövünk;
Kedves hölgyeim, velem tartanak?

BIANCA

Köszönöm, nemes lélek –
félre, Liviának
Mocskos keritőnő!
fennhangon a többieknek
Mindjárt megyek,
Kisérjék be anyámat.

félre
Azt a vén hülyét!
fennhangon
Az úrral mi egymástól el nem válunk.

LÍVIA

Akkor menjetek előre.

BIANCA

félre
Ez a szakmája, mutatni az utat.

Bianca, Guardiano, és a szolga el.

LÍVIA

Mindjárt megyek én is.

Az Anya el.

LÍVIA

Azt mondod, mocskos kerítőnő?
Ilyen keserű vagy? Majd csak belejössz;
A kis szemérmes tengeribeteg,
A női hűtlenségtől hánykolódik.
Nem bírja ezt a nagy hullámverést,
Melyet a kísértés vad szele dagaszt.
Lelki émelygés, elmúlik hamar;
Kicsit keserű, de nem tart sokáig.
A bűn első kortya keserű, mint a vermut,
De ha tovább iszod, édes lesz, mint a méz.
el

III.1.

Jön az Anya.

ANYA

Bárcsak itthon lenne már a fiam,
Vagy a síromban feküdnék!
A lány a házon kívül csak egy napot töltött,
Azóta viszont úgy felvágták a nyelvét,
Szólni se lehet hozzá. Nem tudom,
Vajon a vidám vendégeskedés,
Vagy az itthoni sivár viszonyok
Miatt lett ennyire elégedetlen,
De mindenképp nagyon megváltozott.
Nem fogadok be több menyet a házba,
De százból egyet se! Láttak már olyat, hogy
Együtt maradt a pár, ha az anyóssal
Negyedévet se bírtak egy fedél alatt?
Az első héten már a kifogások.
Megfertőzte a házam a betegség.
Elegem van, ennek semmi se jó;
Már nem tudok mivel kedvében járni.
És itt jön már.

Jön Bianca.

BIANCA

E furcsa helyen elképzelhetetlen,
Hogy egy jó házból való urilány
Normális szerelmi életet éljen.
Mért nincs egyetlen díszpárna sehol,
Vagy hímzett csipke az ágyam fölött,
S aranyozott illatszeres flakon?
Mert vagyok kedves nem említeni
Az ezüst mosdótál fájó hiányát,
Mely egy hozzám hasonlónak kijár –
Mert hálószozájában ez a minimum –

ANYA

félre
Az én összes holmim nem ér annyit.

BIANCA

Se egy zöldszínű selyem ágytakaró,
Amit az ágyra ráteríthetek?

ANYA

Az sincs.
De még csak narancssárga sem.

BIANCA

S a gyerekemet itt hozzam világra!

ANYA

Lehet, neked csak egy nyomortanya, de
Három gyerek született benne, évi egy

– Te kényszerítesz, de kipakolok –,
Mind széparcú és édes kisgyerek,
Amilyenek a tieid is lesznek.
Most már nem teszek lakatot a számra.
Ha nincs aranyozott flakon a házban,
Talán egy gyerek nem tud megfoganni?
Meg tud, sőt, és legalább olyan édes.
A molnár lánya pontosan olyan
Fehér bőrű fiúkat hoz világra,
Mint aki egész nap tejben-vajban fürdik.
Van egy régi mondás: „Aki boldog,
Nem a falat nézi”. Az igaz szeretet
Kis kunyhóból is palotát varázsol.

BIANCA

Jól megvédted a házikód, de tényleg;
Eléd omlik mindjárt, hogy megköszönje,
Vagy ha aludni mész, letérdepel,
Áldásod kéri, mint egy jó gyerek.
Nekem meg azért kell mostantól nélkülöznöm,
Mert véletlen összejöttem fiaddal?
A nők nem azért mennek férfiakhoz,
Hogy a végén rosszabbul éljenek.
Pont fordítva: hogy a kedvükben járjanak,
Hogy megbecsüljék, s kényeztessék őket;
Ennyi kijár, ha már életüket
A férjeiknek ajándékba adják.
Nem kérek annyit, mint amennyit otthon
Apám házában kaptam lánykoromban.
De más, ha egy feleséget fosztanak meg attól,
Amiről tudja – tudja! – hogy hiányzik,
Kivéve, ha hülyének született.
Rólam azt mesélték, hogy két órásan már
El tudtam érni, amit akarok,
Erről nekem papírom van, világos?
Te hallod, amit beszélek, anya?
el

ANYA

Sajnos túl jól is hallom, azt hiszem.
És, ha még beszélsz, még süketebb volnék,
A nyugalmamnak az se ártana.
Ez volt a leggyorsabb átalakulás,
A legváratlanabb, legmeglepőbb,
Mi még egy sokat látott hatvan évest
Is ámulatba ejthet. Az okát
Azt nem tudom, de olyan messze áll
A lánytól, aki ide pár napja belépett,
Mint én egy nőtől, ki nem hált még férfival,
És hát iszonyatosan fiatal.
Én megmondtam rögtön az elején,
Hogy itt minden szegényes lesz neki.

De hogy ő mennyire elégedett
– Így ő. Én nem titkoltam el a helyzetet,
Ez akkor nem zavarta. Az ördög bújt
Belé, most már semmi se jó neki.
Ma este jön a fiam; bár itt lenne már,
Belefáradtam, de az életembe is.
Ez, ha tehetné, csak ezüstből enne,
Az ónedény nevét is utálja,
Úgy gyűlöli, mint zajt a lázbeteg,
Vagy fájó csont a kalapácsolást,
Mert összerezzen mindegyik csapásra.
Mit kezdjek vele? Itt minden hiába.

Hátra megy. Jön Leantio.

LEANTIO

Milyen közel van már a boldogság,
A földöntúli! Melyhez nincs hasonló!
A tengermély összes kincse nem ér föl
A férfiember titkos gyönyörével,
Melyet a lakatra zárt női szív
Szerelme rejt magában. Illatát
A házunkhoz közeledve jobban érzem.
Milyen finom is a házasság
Édes levegőjét belélegezni!
Ibolyáé sem lehet édesebb.
A tiszta házasság éppen olyan, mint
A fák között megbúvó kerti lak,
Tele a tavaszi virágok szerény
Illatával, míg az aljas kéjvágy,
Kikent-kifent, és felfuvalkodott,
Csatornabúzában álló palota.
Ha megpillantok egy gyönyörű szajhát,
Káprázatos, érzéki tünemény,
És elpusztít egy pillantás alatt.
A szép testét látva templomra gondolok,
A kriptáiban tetemek rohadnak.
Így aztán lassacskán lelankadok,
A forró vágyat higgadt töprengésbe fojtom,
És minden rendbejön. Most pedig
Jöjjön az a „de jó, hogy itt vagy újra!”,
Hogy minden férfi engem irigyeljen:
Úgy függ mindjárt egy csók az ajkamon,
Mint édes hajnali harmat a rózsán,
Olyan soká. Öt napnyi bőjt után
Nagyon mohó lesz, s rám csimpaszkodik,
Alig tudom levakarni magamról;
Kezdődik már.

Jön Bianca. Az Anya előrejön.

BIANCA Nahát, te újra itthon.

ANYA Megjött? Na, ennek örülök.

LEANTIO Ez minden?
félre
Mi a fene ez? Hátborzongató,
Mint gazdagnak a hirtelen halál,
Ki addig azzal áltatta bűneit,
Hogy ha öreg lesz, majd megbánja őket,
De váratlanul földobja a talpát.
Biancának
Nem érzed jól magad, Bianca? Hogy vagy?

BIANCA Voltam már jobban is, mint most vagyok.

LEANTIO Mindjárt gondoltam.

BIANCA De voltam rosszabbul is,
Mint most látsz.

LEANTIO Örülök, hogy már gyógyulsz,
Akkor talán a szívem is begyógyul.
Mi történt veled? Valami kellemetlen,
Amíg nem voltam itt?

BIANCA Dehogy,
Engem Firenze maximálisan
Kielégített.

LEANTIO Na, ne szépítsd. Mondd, anya,
Mi az oka? Te biztosan tudod.

ANYA Én nem tudom, beszéljen önmagáért.
félre
Hacsak az nem, ami Lucifer bukását
Okozta: a büszkesége.

BIANCA Nekem ez a ház sajnos nem megfelelő;
A főutcán sokkal szívesebben laknék,
Egy kényelmes otthonban, lehetőleg
A hercegi udvarhoz közel, az jobban esne;
Egy nőnek a legjobb szórakozás,
Ha erkélyének ablakában állva,
A férfiakat nézegetheti.

LEANTIO Az én hangulatom, úgy tűnik, ennek
Tökéletes ellentéte: én rajtad
Kivül másokra nem vagyok kíváncsi.

BIANCA Könyörgöm, ne már! Nyalni-falni egymást
Épp olyan kínos, mint a durvaság.
Az isten mentsen olyan férfitől,

Ki csókolgat a társaság előtt.
Na, és unalmas mindig egyet nézni,
Legyen akár az ember szíve csücske;
De rád se – pedig a szerelmed, ugye,
Az szakított el a barátaitól –
Rád se bámulnék reggeltől-estig.
Bele is pusztulnék.
Ilyen erővel akár vak lehetnék,
Tán azért van szemem, hogy szünet nélkül
Ugyanazt bámuljam vele? A látás
Gazdagsága nem a változatosság?
Te művelt ember vagy, lásd be, hogy
Van ebben valami. Nem erkölcstelen, ha
A női szem több férfira kinyílik,
Ha szívébe csak egyetlen van zárva.

LEANTIO Megint a régi vagy: csókot kapsz érte.

BIANCA Nem ér ez csókot, kérlek, hagyjuk ezt;
Gyerekség, ne ragadjunk le ennél;
Térjünk inkább a komolyabb témákra.
Mi van a kalózzokkal, mozgolódnak?
Erről mesélj.

ANYA *félre*
De jó, hogy itt van, és
Saját szemével látja, miket művel.
Ha én mondom, azt hiszi, hazudok.

LEANTIO Áruld már el, mi a probléma, drágám,
Mitől lett ajkad olyan idegen?
Ez eddig nem így volt.

BIANCA Tán nincs szeretet férfi s nő között, csak
Ha folyton turbékolnak, mint a gerlék?
A babusgatás idéetlen szokás,
Halálra kínozzák vele a nőket;
Szétcsókolnak egy csomó betegséget,
Mint a nyálas franciák. Kérlek, gondolj
A világra, meg az életünkre; ideje komolyodni –
Mi már két hosszú hete házasság vagyunk.

LEANTIO Két hosszú hete! Szerinted ez sok?

BIANCA Minek annyit enyelegni – ezek a
Te nagy elveid, emlékeztetnélek.
Én megtanultam a leckét.

ANYA *félre*
Na, ez talált;
Na, kisfiam, úgy jártál mint a hős,
Egy országot kigyógyított a bajból,
De hazatérve maga esik ágynak.

Kintről kopogás hallatszik.

ANYA Ki kopog?
LEANTIO Ki lehet az? Menj be most, Bianca,
A kincsemet ne lássa idegen,
Kérlek, ne nézz úgy, mint aki nem érti.

Bianca el. Egy Küldönc jön.

LEANTIO Jónapot, kit keres, megmondaná?
KÜLDÖNC Jelenleg úgy látom, hogy nincsen itt.
LEANTIO Kicsoda?
KÜLDÖNC Én egy lánynak hoztam üzenetet.
LEANTIO Egy lánynak?
KÜLDÖNC Olyan tizenhat lehet.
Most mit nézel olyan feldúltan rám?
LEANTIO Micsoda egy különös félreértés.
Szerintem eltévesztetted a házat.
Itt nem lakik ilyen, biztosítlak.
KÜLDÖNC És én is biztosítlak,
Hogy aki küldött nem tévedhetett.
LEANTIO Mért, ki küldött?
KÜLDÖNC A herceg.
LEANTIO A herceg?
KÜLDÖNC Igen, vacsorára hívja a lányt,
Egy Livia nevű hölgyhöz.
LEANTIO A helyzet az,
Hogy ennél soha nagyobb tévedést,
Bár szándékos tiszta, még nem követtél el.
Ne haragudj, de mosolyognom kell,
Egy ennyire komikus tévedésen
– De nem szeretnék megbántani.
A herceget abszolút félreinformálták;
Kérlek, hogy tájékoztasd erről. Hogy hívják a lányt?
KÜLDÖNC Máris mondom: a neve Bianca Capella.
LEANTIO Hogy mi? Bianca? És a családneve?
KÜLDÖNC Capella. Szóval nem ismersz ilyet?
LEANTIO Ki lehet? Soha nem hallottam róla.
KÜLDÖNC Akkor ez egy hiba.

LEANTIO Mi lenne, hogyha
A szomszédos utcában érdeklődnél?
A nemrég felépült új házakban
Lakik jónéhány gazdag szépfiú,
Tíz az egyhez, hogy ott majd megtalálod.

KÜLDÖNC Nem, ha hiba, nem keresem tovább.

LEANTIO Nos, tégy legjobb belátásod szerint.

A Küldönc el.

LEANTIO Hol is kezdjem? Gyere elő Bianca.
Attól félek, elárultak.

Jön Bianca.

BIANCA Elárultak? Hogyhogy?

LEANTIO A herceg ismer.

BIANCA Engem? Honnan veszed?

LEANTIO Tudja a neved.

BIANCA *félre*
A jó nevemet bizony nála hagytam,
A rosszat meg örökre hordozom.

LEANTIO Mégis hogy?

BIANCA Hogy ismerhet a herceg?
Van erre valami ötleted, anyu?

ANYA Ha megfeszülök se értem; a ház be volt zárva.

LEANTIO Bezárva! Nincs olyan lakat Itáliában,
Ami a nőket visszatartaná.
Ti elkészáltatok, a sportpályáknál
Ólálkodtatok alkonyatkor,
És szembejött pár fiatal férfi,
Aki éppen hazafelé indult.
Mindketten maszk nélkül, dögöljek meg, ha nem!
Téged meglátott, Bianca, egy idegen;
Le ne merd tagadni.

BIANCA Eszembe sincs.
Te tényleg azért vettél feleségül,
Hogy aztán befalazz, nehogy meglássanak?
Tulajdonképpen mit képzelsz te rólam?

LEANTIO Hogy jó feleség vagy, és semmi más.

BIANCA Azokat, akik mindennap kijárnak,
Azokat meg mind elviszi az ördög?

LEANTIO Ne folytassuk. Tudom, te tiszta vagy,
Vitán felül. Csak az volt a peched,
Hogy megláttak. Ez minden baj oka.
De megvan a megoldás.

ANYA Már tudom,
Hogy hol történt és mikor.

LEANTIO Hol, mikor?

ANYA Ó, hogy is mehetett ki a fejemből!
Amikor elmentél, emlékszel rá,
Hogy mind a ketten az ablakban álltunk?

LEANTIO Igen, persze.

ANYA Körülbelül húsz perccel azután,
Itt vonult el a herceg ünnepi menetben
Szent Márk templomához, és észrevettem,
Hogy kétszer is az ablakunkra nézett.

LEANTIO Tehát az a perc vetette meg az ágyat
A mostani rossz viccnek!

BIANCA *félre*
Szerinted rossz vicc,
De bennem sajnos félek megfogant.

LEANTIO Kétszer felnézett és ti nem vigyáztatok!

ANYA Egyszer vagy ezerszer, nem mindegy, fiam?
Egy kis szikrától leég egy ház,
Begyullad a kemence.

LEANTIO S az én szívem lángol!
De fojtsuk el a parazsat idejében.
Van egy ötletem. Az ajtót jól bezártad?

ANYA Ráfordítottam a kulcsot.

LEANTIO Emlékszel, anya,
A kis szalonban, ahol nincsen ablak,
Ki van képezve egy olyan üreg,
Amit soha meg nem találhat senki.
Apám is ott rejtőzködött,
Mikor emberölés miatt keresték,
Oda zárom életem drága kincsét.
Bianca!

BIANCA Te most engem még jobban bezárnál?
Képes volnál rá? Mért nem fojtsz meg rögtön?
Kezdek félni, hogy te meghibbantál,
Olyan vad ötleteket adsz elő. Mi van?

LEANTIO Te nem érzed, milyen nagy a veszély?
Egyáltalán, hogy kérdezhetsz ilyet?
A herceg maga küldetett el érted,
Hogy vacsorára hívjon Liviához.

BIANCA Na, most menj el a francba! Meghívott!
 És te, a férjem, ezt az apróságot
 Nem említetted egész mostanáig.
 Jól demonstráltad, hogy a te szemedben
 Nyíltság, tisztesség mit jelentenek.
 Úgyhogy pá-pá.

LEANTIO Hová, Bianca?

BIANCA Hová, a herceghez.
 Most mondtad, hogy vacsorára hívott.

LEANTIO De ugye nem fogsz
 Tényleg elmenni, ugye nem?

BIANCA Nem? Vagyis legyenek udvariatlan,
 Faragatlan, mint te, és tébolyult?
 Gyere, anya, ne tűrjük ezt tovább.
 A végén még kivégeztet árulásért.

ANYA Nem is: a herceg parancsa az első,
 S a finom vacsora, én veled tartok.
 Csak felugrom két zsebkendőért gyorsan,
 Az édességnek, s máris jövök.
el

BIANCA *félre*
 A néni máris kerítőnek állna,
 Csak kapjon pár szem cukrozott gyümölcsöt,
 És hozzá egy szép marcipánlovacsát.
el

LEANTIO A házasság a férfibánat össze,
 A kínzó gondok és gondolatok,
 Mint a gyümölcstől roskadozó ágak,
 A féltékenység iszonyú terhétől
 Megroppannak és végül leszakadnak!
 Ó, ez a gyümölcs villámgyorsan érik,
 Ha házasságba oltják: amint
 A napfény a menyasszonyra rásüt,
 Már kap egy kis színt. Uramjézusom!
 Mért változott meg így? Nagy zűrzavar,
 Milyen sok kétely, mennyi félelem,
 S az okát nem értem. Ki sose nőszül,
 Micsoda lelki béke! És ha tudná,
 Milyen előnyöket élvez, vagy abban
 A szerencsében részesülne,
 Hogy velem beszélhet, megértené,
 Mily végtelenül gazdag, s azon mérné,
 Joggal, milyen hatalmas kincse van,
 Hogy én milyen sokat vesztettem el.
 De mennyivel nagyobb nyugalomban él,
 Ki kurvák karjában tölti ifjúságát,

S nem költ egy nőre soha annál többet,
Mit egy dugás után fizet, majd távozik,
S ha visszatér, és elpatkolt a nő,
Hamar túllép rajta: csak egyet sóhajt,
De azt is csak a tarifa szerint!
Viszont a félelem, meg a gyalázat,
A féltékenység, költség, és a gond,
Mit közös ágyuk vállára rakott,
Tovább él, ha a feleség halott.

Jön a Küldönc.

KÜLDÖNC Eredményes töprengést kívánok.

LEANTIO Mi újság?

KÜLDÖNC Bár nemrégiben voltál olyan kedves,
Hogy azt állítottad, én tévedek,
Ezúttal a trükk nem fog beválni:
A herceg téged akar látni.

LEANTIO Engem?
félre
A szöktetés; lebuktunk mindketten.
Nem én raboltam nőt először:
Több honfitársam is csinálta már.
a Küldöncnek
Jövök.

Mindketten el.

III.2.

Vacsorához terítenek. Jön Guardiano és a Gyámfi.

GUARDIANO Külön ügyelj, kérlek, a kisasszonyra,
Nem véletlenül jön, én hívtam el,
Apjával és nagybátyjával együtt.
Figyeld meg jól, hogyan viselkedik.
A te érdeked. Hű képet alkothatsz
Előnyös vonásairól, amennyire idő,
Hely és szerény képességeid engedik.
A gyámmod vagyok, egyben nagybátyád is,
Tehát duplán is én felelek érted,
S ezzel ma élni is fogok.

GYÁMFI Azt mondd, hogy bizonyos jelekből
Ezer közül is felismerem, mert
Csinos, vonzó, elegáns és szexi?

GUARDIANO Úgy van.

GYÁMFI Virágos ág lesz hajába tűzve?

GUARDIANO Helyes irányban tapogatózol;
Van még egy fontos ismertetőjel:
A bácsikájával kéz a kézben jár,
Együtt másként nem is láthatod őket,
Folyton egymás kezét markolásszák.
Még nem szeretett így rokon rokont,
Mint ezek ketten egymást: ki a lányt
Feleségül veszi, nagybátyja szívét
Is megkapja hozzá.

Kürtök hangja.

GYÁMFI Valóban? Akkor
A templomba két jegygyűrűt kell vinnem.

GUARDIANO Ma döntened kell – de itt jön a herceg.

GYÁMFI Na, azt a nőt, akivel érkezik,
Azt szívesen megdönténém.

Jönnek a Herceg, Bianca, Fabrizio, Hippolito, Livia, Anya, Izabella és kísérek.

HERCEG Bianca, téged
Azért küldtek, hogy a világ belássa,
Nőből is létezik tökéletes.

S én mostantól készséggel elhiszem,
Kivétel nélkül mindnek lelke van,
Szemben azzal, mit durva férfiak
Érzéketlenül állítani szoktak.
Firenze csillaga, gyere karjaimba!

Jön Leantio.

BIANCA Jön már a dühöngő férfi, mindjárt
Neked esik. Szívében nagy vihar dúl,
Lecsapna rád, ha merne, ehelyett
A távolban villámlik s mennydörög.

HERCEG Ha róla beszélsz, légy egész nyugodt,
Az időjárás mindjárt földerül.
Meksúgom, hogy hogyan.
valamit suttog Bianca fülébe

LEANTIO *félre*
Már csókolóznak?
Tessék, a szintiszta lucskos kéjvágy,
A szemérmetlen házasságtörés;
Mi lesz majd később, mikor megzabálták
Az édességet és bevedelték a bort,
Ha már éhgyomorra ilyen pofátlanok?

HERCEG *Leantiónak*
Nagyon sok jót hallottunk önről,
Amit most egy baráti öleléssel
Szeretnénk honorálni.
egy kísérőnek
Kineveztünk
Már bárkit a rouani citadella
Parancsnokának? A posztra, mi nemrég
Haláleset miatt felszabadult?

KÍSÉRŐ Senkit.

HERCEG *Leantiónak*
Fogadd el, kérlek, tiéd ez a poszt,
S a bizalommal s érdelemmel arányban
A jóindulatunk is fokozódni fog.
Leantio letérdel
Kelj föl, mint mondott erőd kapitánya.

LEANTIO Egész életemmel hálásan köszönöm.

HERCEG Gyere, ülj mellém, Bianca.

LEANTIO *félre*
Ez nem rossz fejlemény,
Sőt, több is, mint reméltem; ízes koncot
Vetnek a felszarvazott férj elé.

Gyorsan virágzik minden karrier,
Ha gyökere a bűn, s a bujaság.
A kertész legszebb növényei is
A legrothadtabb talajon teremnek;
A kurvaságból keletkező vagyon,
Mint trágyadombon termesztett saláta.
Ilyen lény még nem volt a világon:
Félig vidám vagyok, félig veszett –
Mint jó étvággyal falatozó férfi,
Ki elgennyedt sebet visel az arcán,
Hogy mellőle mindenki menekül.
Vagy mint ostoba, egykedvű számár,
Ki vérző pofával bogáncsot zabál.
Hát így néz ki az én nyomoruságom.

LÍVIA

Az volna a fiad?

ANYA

Igen, csodálkozom,
Hogy még nem ismered.

LÍVIA

Nem én, hidd el.
félre
S nem is éreztem igazi szerelmet,
Se szánalmat, amíg őt meg nem láttam.
Van miből a vágyaimat fedezni,
Jut is, marad is; ennyi jár nekem.
Leantióknak
Figyelj.
Váltsunk pár szót mielőtt távozol.

LEANTIO

Mi ketten? Jó, úgy lesz, ahogy kívánja.
félre
Mi lesz ebből, még egy kis alamizsna?

GYÁMFI

Na, látom már, ott van a kis majom,
Olyan pici, szétolvad a kezemben;
A vásárban ekkorát pár fillérért
Vesztegetnek. Úgy csücsörít, mint akinek
Nem olvad el szájában a cukor!
Lehetne olyan kedves, igazán,
Küldhetne már egy marcipánbikát,
Kost, vagy kecskét, megnyalogatnám.
A nők, ha egyszer édességet látnak,
Mohóságukban a legeslegjobb
Barátjukat is rögtön elfelejtik,
A férjükről nem beszélve.

HERCEG

Igyunk
Arra, ki ma Firenzében a legszebb.

BIANCA

Akárki legyen, én is iszom rá.

HERCEG

Te föl vagy mentve az ivás alól.

BIANCA Ki, én?
 HERCEG Bacchus törvénye, te föl vagy mentve,
 Nem kell saját egészségedre innod.
 BIANCA Jó trükk, fenség, hogy szárazon maradjak.
 HERCEG Ne sértsük meg Vénuszt ilyesmivel,
 Bacchus forduljon másik bíróságához.
 Most rád iszunk, Bianca.
 iszik
 BIANCA És senki
 Nem örül úgy szavaidnak, felség,
 Mint ő, a név viselője.
 iszik
 LEANTIO *félre*
 Úgy, úgy;
 Itt áll a tolvaj, ki a drága kincset lopta,
 De őt persze ma nem ünnepli senki.
 Pedig mi ketten rokonok vagyunk; közös
 Nyomorra ítélt sorstársak és ikrek,
 Egymás pokoli tükörképei:
 Az első, a szorgalmas, vagyonokat halmoz,
 És ő, a második, multságokra költi;
 Egyik megszerzi, a másik elszórja,
 És mind a kettő a pokolra jut.
 Pártatlan igazság, a bűnömet
 Ma teljes súlyoddal megtoroltad;
 Úgy érzem, mintha agyonverték volna:
 Ólomnehéz a lelkem, úgy vagyok,
 Mint Bianca barátai, akiket otthagytott.
 HERCEG Hol itt a szellem jó barátaim?
 Nincs semmi fény, csak ami tündöklő
 Biancánk két szeméből ragyog?
 Ha az sem volna, sötétségben ülnénk.
 Ki is mesélt nekünk itt nemrég
 Holmi lánykérésről, meg ceremóniáról?
 GUARDIANO Én.
 HERCEG Igen, már emlékszem. Hol van a lány?
 GUARDIANO Ez az a kisasszony.
 FABRIZIO Az én lányom.
 HERCEG Na, végre, akkor egy kis izgalom.
 FABRIZIO Az én drága kis gyermekem.
 HERCEG Nyilván az, hiszen azt mondtad: a lányod.
 FABRIZIO Én úgy értettem, hogy drága multság,
 Többbe került, mint én saját magamnak.

Fejtől-lábig igazi urinő:
 Tanult zenét, táncot, meg tudom én mit,
 Ami illik, s egy férjre hatni tud.

HERCEG És hol van a férj-jelölt?

GUARDIANO Itt van. Ez az ifjú örökös.

HERCEG És mihez ért?

HIPPOLITO *félre*
 A tollaslabdázáshoz.

GUARDIANO A gyámfiám, gazdag, de együgyű;
 Mi hektárban mérjük képességeit.

HERCEG Azok a bölcs hektárok!

GUARDIANO Most összefoglaltad a lényegét.

BIANCA Nincsen jó helyzetben szegény kislány,
 Hacsak nem készült fel nehéz időkre,
 S nem gondoskodott télen tartalékról:
 A férjek nyáron, ha túl nagy a hőség,
 Megromlanak.

LEANTIO *félre*
 S a feleségekből, ha lehull a hó,
 Kis kurva lesz, és nagy faszszopó.

HERCEG A hangját is?

FABRIZIO Az összes női hangképző nyílást,
 S a hozzájuk tartozó páros szerveket,
 A kimenetet és a bemenetet,
 A kebelhangot és gégezengést
 Rendesen kiképezték, azt remélem:
 Mer' ablakon nem dobom ki a pénzem.
 Kis kortársait messze megelőzve,
 Kottából nagyon hamar élvezett,
 Valójában egy ritka jó gyerek,
 De éppen ezért nagyon nem szeretném,
 Hogy a kis fruska hallja, mit beszélek,
 Mert a végén még felfuvalkodik,
 És jobb, ha nem dagad fel túl korán.

HERCEG Javítsunk az este hangulatán,
 Szóljon a zene, mely kedvet csinál,
 És legfőképpen Biancához méltó
 Magasabbrendű szórakoztatás.
Biancának
 Szépségem, máris látni fogod, hogy a
 Firenzei nők is tudnak valamit.

BIANCA És bátran élnek azzal a tehetséggel,
 Mit nagyvonalúan kezükbe adtak.

Zene.

LEANTIO

félre

Így van, ezt a pokol adta szádba,
A tehetséged te sem fogod vissza.
Engem röhög ki még a zene is!

LÍVIA

félre

Képtelen vagyok magam kifejezni,
Csak szerelmes szavak jönnek a számra,
Mint aki nem tanult rendesen beszélni.
Még nem vagyok öreg, lehet, hogy annak néz;
Az én hibám, el vagyok hanyagolva;
Hétfőttől újra kifestem magam,
És mindennap rendesen sminkelek,
Az mindig hatásosnak bizonyult.

IZABELLA

énekel

Érhet egy nőt nagyobb tragédia,
Ha már életét kell áldozni egy férfira,
Hogy az ifjúságát, szépségét, idejét,
Kötelességtudatát, életismeretét,
Haszontalanságokra pazarolja,
Hogy vért csaljon egy petyhüdt férfitagba,
S hogy ne bukjon pár vénasszony orra.
Ki olyan bolond, mint én,
Dúdolja velem ezt a dalt, a szegény.

GYÁMFI

mialatt Izabella énekel

Micsoda szar zene! Inkább adnának elő orrhangon valami
balladát pár kecskéről, aki a vízbe fulladt, mint hallgatni ezt a
macskabélhúron elpengetett, szenvelgő cicapicsahangon elő-
adott nyivákolást.

FABRIZIO

Ugye szépen emelkedik a melle?
Gyomorból, nem torokból énekel.

BIANCA

félre, a Hercegnek

Emelkedik a melle? Úgy beszél,
Mintha már szoptatna a hajadon.
Szerintem perceken belül,
A mellbimbóját is magasztalni fogja.

HERCEG

félre, Biancának

Egy ilyen férj fülében ez a hang
Felbecsülhetetlen szépségű drágakő,
Egy szimpla barom fülébe akasztva.

FABRIZIO

Megengedi, felséges hercegem,
Hogy egyéb oldalát is bemutassa?

HERCEG

Minden tehetség figyelmet érdemel,
A több az mindig jobb.

LEANTIO *félre*
A több legtöbbször
Kevesebb. Bunkóság lenne a jót
Nem megdicsérni, de ki jó maga?
Ég óvjon, mondja a szar zsaroló
A beteg koldusnak, de pénzt nem ad.
Manapság ez a tipikus.

FABRIZIO *Guardianónak*
Volnál szíves a gyámfiadnak szólni,
Hogy ragadja meg a lányom kezét,
S vezesse táncba a herceg előtt?

GUARDIANO
Eljött az ideje.
a Gyámfinak
Figyelj, fiacskám.

FABRIZIO *a Gyámfinak*
Nos, ifju ember, ma a pénzedért,
Valódit kapsz és nem utánzatot.

GYÁMFI
Hogy én itt táncoljak ezzel a lánnyal!
Szó se lehet róla, kedves gyámom,
Meg se próbálj engem rábeszélni,
Lázad ellene minden porcikám:
Hogy táncolhatnék egy idegennel!
Mindegy, ki kezdi, én biztos, hogy nem.

HIPPOLITO *félre*
Ne izgulj, már jobbat talált magának.

GUARDIANO
De akkor ki viszi táncba?

GYÁMFI
Valaki más.
Ott a nagybátyja, jó kiállítású férfi,
Egy nagyvilági ember, és nyilván ismeri
A lány táncolási szokásait.
Csinálja ő előbb. Abból, kedves gyámom,
Sokat tanulhatok.

GUARDIANO *félre*
Mégis hülye maradsz.

GYÁMFI
Nem hagyom magam provokálni.
Én így maradok az, aki vagyok.

GUARDIANO *Hippolitónak*
Kérlek, vidd táncba unokahugod,
A gyámfiam makacs természetű,
Előbb szeretné látni hogy csinálod.

HIPPOLITO
Hogy én? Akármikor, mondd meg neki.

GUARDIANO
Nevében is hálásan köszönöm,
Mert sajnós ő egy kissé bugyuta.

HIPPOLITO

Izabellának

Gyere, életem.

félre

A felszólítás eléggé bizarr.

Van, aki boldog gyönyörét titokban,

Kedvére élvezi, az én szerencsém,

Hogy másnak szerzek örömet azáltal,

Ha ezt a nagyvilág előtt teszem –

Mint mikor valaki arra kényszerül,

Kilátástalan, örült helyzetében,

Hogy megváljon legkedvesebb lovától,

És azután gyalog menjen tovább.

De mindennek kemény sors szab irányt,

Mely egyként sújt le férfit és leányt.

Zene. Hippolito és Izabella táncolnak, meghajolnak a herceg előtt a tánc elején és végén is.

HERCEG

Boldog apa vagy, Signor Fabrizio,
Lám, jól fektetted be a pénzedet,
Gondoskodásod meghozta gyümölcsét,
Köszönjük, Hippolito.

FABRIZIO

És van hozzá egy kis bónusz is.
Mindenütt felálló tapsvihart arat.

HERCEG

Hogy tetszett, Bianca?

BIANCA

Ez mind nagyon szép és jó,
Ami szegényre vár, az annál rosszabb.

HERCEG

Nyugodt lehetsz, Bianca, jól fog élni,
Ha ésszel él: a férje gazdag és hülye.

BIANCA

Van rá esély, hogy ő vigye a prímet,
Ez minden nő vágya.

GUARDIANO

Gyámfinak

Azt mondtam, gyerünk.

GYÁMFI

Egy dudatáncot eljárnék vele,
Vagy valamilyen házasember táncot.

GUARDIANO

Mindegy, csak mutass valamit.

GYÁMFI

Van rá egy versem is.

GUARDIANO

félre

Csak eszed nincs hozzá.

GYÁMFI

Az egyik ugrabugrál, a másik vadul rázza,
A harmadik keringőz, a negyedik magyarázza,
Az ötödik a hülye férj, ha berug, akkor részeg,
Járják a kurvák, kerítők, művészek,
Ja, van még egy tánc, úgy hívják sarabanda

Mindig akkor kérik, hogyha szar a banda.
Ha véget ért a rigmus, ideje van a kussnak,
Ha több táncot tudsz, fizess a muzsikusnak.

HERCEG Nahát, személyesen a férjjelölt!
Már azt hittem, az esküvőjén is
Az ügyvéd fogja helyettesíteni,
Sőt az ágyban is.

BIANCA Nem hiszem, hogy
A földön volna bárki oly balek,
Ki másnak átengedné ezt a szerepet.

LEANTIO *félre*
Keserű pofon! De most már maradok.
Egy elbukott nő nagyképűsködik,
Ahogyan lenéz bűne magasából,
Direkt belémrúg, iszonyú megalázó.

Zene. A Gyámfi és Izabella táncolnak, a Gyámfi nevetségesen utánozza Hippolitót.

HERCEG Ez a hogyishívják mégiscsak megkísérli
Betölteni a férj szerepkörét,
Ha nem tévedek – te mit gondolsz, Bianca?

BIANCA A kísérlettől hányinger fog el.
Ha esküvője után útra kelne,
Veszélyes útra, és jó hosszúra,
Kilenc évente egyszer térne vissza:
Na, az volna egy sikeres kísérlet.

HERCEG Csókot!
megcsókolja Biancát
Ez szellemes volt, ezért jutalom jár.
Kérem a kocsim.

GUARDIANO Már odakint vár.

HERCEG Köszönök mindent. Szépséges Bianca,
Különleges gondoskodás jeléül,
Számodra a közvetlen közelünkben
Rendeztünk be szállást.

BIANCA Nagy a te szereteted.

HERCEG Mindenkinek mindent köszönök.

MIND Az ég áldása óvjon.

Trombiták. Mind el Leantio és Livia kivételével.

LEANTIO

félre

Most hagytál el, Bianca, teljesen!
Bianca! Nagyon hiányzol! Gyere vissza,
Hogy hinni tudjak még a nőkben! Én
Csak most érzem át, hogy a veszteséged
Mit is jelent nekem; ilyen nagy terhet
Ilyen fiatalon nem lehet elviselni.
Mintha a túlvilági büntetés
Már itt utolérne; a test az képtelen
Fölkészülni rá, annyira furcsa és
Elviselhetetlen kínszenvedés,
Mintha tévedésből kapnád – ha mondjuk
A vízbe fulladás lenne a büntetésed,
De tűzforró olajban.

LÍVIA

Édes úr!

LEANTIO

félre

Amíg nézni tudtalak,
Legalább félig enyém voltál.

LÍVIA

Uram?

LEANTIO

félre

El tudtál felejteni?
Mit meg nem tett érted a szerelmem,
Ott virrasztottam éjszakákön át,
A rossz idővel semmit sem törődve,
Vidám szívvel álltam a szélviharban,
Mely muzsikává változott fülemben,
Mint ahogy némely hízelgő figurák
Aljasságuk szép szólamokkal leplezik.
És apád házából, ablakán keresztül,
Éjfélkor karomban kimentettelek,
S úgy öleltük egymást, mint két szobor,
Kik élethűbbek, mint maga az élet,
Mert néma maradt az ölelésünk,
Az ajkunk szinte összenőtt a csókban.

LÍVIA

félre

Ettől csak még örültebben kívánom.

LEANTIO

félre

El tudtad felejteni? Meg a többi
Mámoros gyönyört, amelyre csókok
További népes serege tolongott
A szánkon, hogy újra megköszönje?

LÍVIA

félre

Én ettől teljesen megőrülök.

Leantióknak

Uram!

LEANTIO *félre*
 Ez csak egy titkos kerítő aljas műve lehet.
Liviának
 Bocsásson meg, mit akart az előbb?
 Modortalanná tett a bánatom,
 És ön abszolút kiment a fejemből.

LÍVIA Semmit, csak annyira megsajnáltam,
 A bajában akartam jótanácsot adni.

LEANTIO Igazán kedves, hölgyem, soha jobbkor.

LÍVIA Ha jót gondol róla, gyorsan felejtse el:
 A lány vitán felül egy ócska kurva.

LEANTIO „Vitán felül!” Mért ilyen magabiztos,
 Hagyjon egy kis kétségnek is helyet.

LÍVIA Ne mondjak igazat, hallgassam el,
 Amit tudok – a bűnről, amit nemrég
 Fedeztem föl, és meg is könnyeztem.

LEANTIO Fölfedezte?

LÍVIA Igen, és sírtam miatta.

LEANTIO Ó, hamis barátok!

LÍVIA Már az pech, hogy találkozott vele,
 Szerelmes férfi, ha szépségre hajt,
 Nem okosan szeret; az ilyen házasságban
 Hamar felőrlődik a vonzalom –
 Új vágy ébred, s az új vágy szül ribancot.
 Meg nyilván kicsi volt a hozománya.

LEANTIO A semmivel egyenlő.

LÍVIA Hát mit képzeltél, mondjad, te szegény,
 Hogy nagylelkűen tönkretedd magad?
 Ilyen jó embert nő nem érdemel.
 Légy hálás a sorsnak a sorsodért,
 Hogy megóvta férfikorod nyarát
 Sok koldustól, akik napsugaradban
 A hasuk süttetnék, s te mindeközben
 Éjjel-nappal izzadva robotolsz.
 Mit mondanál akkor egy illetőnek,
 Ki szívből megsajnálna, és akit
 A másik nem küldött követül hozzád,
 Hogy meghálálja eddigi jószágodat?

LEANTIO Miről beszélsz?

LÍVIA Egy úrinő, aki díjazni tudná
 A jót, mit kapna – mert szerinte kötelesség.
 Mondd, tudnál egy ilyen embert szeretni,
 Aki – történjen bármi – tenne róla,
 Hogy semmiben ne szenvedjél hiányt?

Sőt, annyit adna, hogy az irigységtől
Sárgulnának az ellenségeid?
S te gondtalan élsz, nem nyugtalankodsz,
Nem riadsz föl, hacsak a szerelem
Édes zenéje föl nem ébreszt éjjel;
Se vad vihar álmodat nem zavarja.
Nézz meg jól, én vagyok az a nő.

LEANTIO

Kincsem, csillagom, egyetlen Biancám!

LÍVIA

Még mindig az ő neve? Semmi sem elég?
Egy szajhát siratsz csak a sóhajoddal.

LEANTIO

Azért sóhajtok, ki engem szeret.

LÍVIA

félre

Túl korán jöttem; meg van zavarodva;
Hol a tapintat, ügyesség, belátás?
Most hagy cserben örök ravaszságom,
Pont most, amikor én vagyok szerelmes?
Gyászoló özvegynek udvarolni
A férje koporsója mellett
Nem a legjobb idő a csábításra;
Nytitott sírnál tenni ajánlatot,
Fiatalembert temetőbe vinni.
A lány távozását ravatalnak látja,
Hagyjunk időt, hogy a kép szétfoszoljon.
el

LEANTIO

A halálomig ő a feleségem,
És ugyanakkor soha, soha többé?
Kemény. De így a házasság mit ér?
Igazság szerint nem szabadna élnem,
Úgy lenne jól. Ha nem találkozunk,
Tiszta boldogság lenne most a részem;
A veszteség mindig nagyobbnak tűnik,
Ha tudjuk, mennyit ért az elvesztett dolog;
Mi nem a miénk, az sosem hiányzik.
Örökre elment, kész; nem adja vissza
Az elkárhozott lelket a pokol,
Sem szép nő testét ez a palota.
Mért élné túl hazugságát az érzés?
Mit szeressünk tovább egy nőn, ha egyszer,
Az, ami oka volt, semmibe tűnt?
Ha szeretném, akkor szeretnem kéne
Az ő bűnét s az én szégyenemet,
Bűntársa lennék a házasságtörésben,
És abban is, hogy engem megalázott;
Ezek beteges, perverz ötletek.
Vagyis egyetlen módja marad annak,
Hogy szellemi-testi épségemet
Képes lehessen megőrizni még:

Át kell itatódnom a gyűlölettel,
Gyűlölöm kell őt, iszonyatosan;
Más útja nincs. A tisztaság örök
Védelmezői, kik szent eskünk tanúi voltak,
Tanusíthatják, hogy ő szegte meg –
Ezek után nekem jutalmul kiutalják
Egy erődítmény parancsnokságát!
Jár vele presztízis, ez kétségtelen,
Bevétel szinte semmi; sokkal többet
Keresek mint kereskedelmi ügynök.
Aki belehalt, a régi parancsnok,
Nem ivott, s bár nagyon igyekezett,
Koldusszegényen halt meg. Ráadásul
A pozíció sem való nekem:
Megoldanám, de nem erre születtem.

Jön Livia.

LÍVIA

félre

Próbálkoztam, de képtelen vagyok,
Nem bírok elszakadni.

Leantiónak

Most hogy van?

LEANTIO

Már sokkal jobban.

LÍVIA

Hála az égnek!

Garantálom, hogy rendbe jön, ne féljen.

Hallgasson a jobbik eszére. Mert

Aki saját fájdalmába szerelmes,

Vagy kínos betegségét melengeti,

Mi elszívja az utolsó csepp véréit,

Az ilyen ember önsorsromboló.

Tudom, egy fiatalember szemében

Nincs ennél nagyobb veszteség.

De most jöjjön. Kérem, tartson velem.

Nem látta még, hogy milyen szép a házam,

S hogy mennyi földi kincssel áldott meg

A sors. És higgye el, van annyim, hogy

Aki az én barátom, az, míg élek,

Gazdagnak mondhatja magát, és nagynak,

Ha meghalok. Belátod majd, hogy így van.

S ha bármid hiányzik és elhallgatod,

Nagy fejmosást kapsz makacsságodért.

LEANTIO

Ez az egész ugye csak egy szép álom?

LÍVIA

Most megcsókollak, és bebizonyítom,

Hogy a szerelmem, a lelkem és összes

Birtokom, mindez valóság.

megcsókolja

Gyere, nézz körül, s vedd el, ami tetszik;
Élvezd ki, én annál boldogabb leszek.

Lesz apródod és külön inasod,
És versenylovaidd, meg ami még
A sportoló ifjúság szive vágya.

Cserébe tőled azt az egyet kérem,
Hogy szívedet mostantól ne cserélgess.
Ha úgy szeretsz, akkor lesz mindened.

LEANTIO

Szeretve lesz, ne félj, majd mindened.

LÍVIA

És akkor én leszek a mindened.

Mindketten el.

III.3.

Jön Guardiano és Izabella az egyik ajtón, Gyámfí és Gennyesi a másikon.

GUARDIANO	Nos, gyámfiám, itt van a hölgy megint.
GYÁMFI	Francba, nem eljött megint! Figyeld meg jól, Gennyesi.
GUARDIANO	Ez az a lány, akit gondoskodó Szeretetem szánt feleségedül, És így is nyújtom most őt át neked. Már volt alkalmad személyesen is Tanulmányozni kvalitásait, Melyek előkelő, s korántsem olcsó Neveltetését bizonyítják. Most összehozlak, beszélgetsek, Ismerjétek meg egymást közlelől. Holnap kézfogó lesz, egy gyűrű kapcsol össze, Egy ágyatok lesz – ha tetszik neked. Az apja és a lány barátai Itt várakoznak a szomszéd szobában, Mevárják a szerződés megkötését. Siess, légy jó, és ne húzd az időt, Ha tetszik, ha nem, csak kettőt tehetsz: Vagy most szépen bedobod a tested, Vagy az örökség egy részét elveszted.
GYÁMFI	Nyugi, nem fogok sokat totojázni, És gyorsan kilövellek, mint a villám, Mire megjössz, le is lesz bonyolítva.
GUARDIANO	A páráshoz sok szerencsét kívánok. <i>el</i>
GYÁMFI	Soha életemben nem lőttem mellé.
GENNYESI	Oké, kedves gazdám, a helyzet az, Hogy eddig csak a konyhalányra lőttél, Ki nem volt más: egy féleszű szalonka, Egy kiskorú, ki azért sirdogált, mert A városból egyedül nem talált haza.
GYÁMFI	Az a husika már lejárt, Gennyesi, Ez itt egy sokkal szaftosabb dolog, S kifinomult módszereket kíván. Az összes női hiba listáját húzd elő.
GENNYESI	Az összeset! Te megőrültél, azt hiszed, elfér annyi papír a zsebemben? Még tíz szekerre se férne föl, ha csak a kerítőnőket veszem. Az összes hibát? Elégedj meg néhányval, de annál kevesebb is túl sok volna, komolyan. Dönts magad.

Távolból lesik Izabellát.

IZABELLA *félre*
Ha most nem lenne a hülyével szemben
Olyan csodás a helyzeti előnyöm,
Amilyet nő csak kívánhat magának,
Pokoli lenne ezt végigcsinálni,
Hogy adnak-vesznek, mint egy árucikket,
Megvizsgálgatnak és megtapogatnak,
Miközben ennek túl jó volna még
A legrosszabb részem is! Csak az vigasztal,
Hogy ő beszerző, és egy másik asztal
Számára szállít, a szegény hülye,
Mint ínyenc szakértő a piacon,
Ki fölvásárol mindent, ami jó,
De csak nagyon ritkán ehet belőle!

GENNYESI Lendülj támadásba, már eleget nézted.

GYÁMFI De melyik végénél kezdem, Gennyesi?

GENNYESI Mindig a nő szájától indulunk; ezt most komolyan kérdezed?

GYÁMFI Szerintem, Gennyesi, elég vadalmaképe van, hogy mást ne mondjak.

GENNYESI Vadalmaképe? Azzal pénzt takarítasz meg.

GYÁMFI Pénzt? Hogyan, Gennyesi?

GENNYESI Hát azért, mert ha vadalmaképe van, akkor a birkahúshoz kevesebb almamártást eszik; és az év végére rengeteg mártást megtakarítasz.

GYÁMFI Ha továbbra is ilyen csípős leszel, akkor mustár nélkül eheted a főtt marhahúst.

GENNYESI Na, ez egy igazi büntetés.

GYÁMFI Kisasszony, úgy hallom, szeretnél a feleségem lenni, és hamarosan megtudod, hogy én is szeretnék-e a te férjed lenni, vagy se, és ezért most én kezdeményezek.
megcsókolja Izabellát
Csodálatos illat! Teljesen olyan, mint mikor az ember beugrik a cukorkaboltba, nehogy elüsse a lovasszekér, végig ezt éreztem, amíg csókoltam. Azt mondják rólad, hogy megőrülsz, ha nem kapsz meg.

IZABELLA Nagy bajban leszek, ha már egyszer így
Előre elszóltam magam.
félre
Nehogy kihátráljon ez a számár!

GYÁMFI Szegényke! Ez a saját hajad?

IZABELLA Az utolsó hajszálig az én tulajdonom.

GYÁMFI Ez jó; annyival is kevesebbe kerülsz majd, ha elveszlek feleségül.
Gennyesinek
Mondd, jól áll a szeme?

GENNYESI Hogy álljon? Úgy látom, az arcában áll, szerinted máshol kéne állnia? Ami az orrát illeti, az kemény, mint a kaptafa.

GYÁMFI Ismertem egy ilyen orrot, de az leesett.

GENNYESI Ha túl sokat használják. Még a legerősebb híd is összeomlik, ha sokat ütügetik alulról. Még a cserzett bőrorr se tart soká, különösen, ha szagot fog egy katonatáborban.

GYÁMFI Te Gennyesi, meg kéne nevetetni, hogy kilátsszanak a fogai. Hogy csináljam? Ha nincs ki mind a harminckettő, vagy csak egy is fekete, én kiszállok.

GENNYESI Figyelj csak, menj oda és beszéljess vele, előbb-utóbb biztos elröhögi magát.

GYÁMFI Nehezet kérsz, de megpróbálom.
Izabellának
Mondd, tudsz valamit az éneken meg táncon kívül? Tudsz mondjuk például tollaslabdázni?

IZABELLA Igen, meg biliárdozni is; nagyon jól fogom a dákót.

GYÁMFI A golyókat is jól eltalálsz?

IZABELLA Nemrég egyszerre kettő is begurult a lyukba.

GYÁMFI Komolyan? Akkor muszáj lesz megtanulnod Tekézni is, a kettő kiegészíti egymást.

IZABELLA Amilyen játékokra csak megtanítasz, Boldogan gyakorolom.

GYÁMFI *félre, Gennyesinek*
Nem megy, Gennyesi, így soha nem nyitja ki elég nagyra a száját.

GENNYESI Nem? Hát ez furcsa! Akkor megtanítlak egy trükkre.
ásít, Izabella is elásítja magát, de eltakarja a száját
Nézz oda, nézz oda, gyorsan, gyorsan!

GYÁMFI A fene a jólnevelt pofáját!
Ez a zsebkendőtrükk megint bejött,
Nem láttam semmit, de elégedett vagyok.
Ha egy szép nő így rejti el a száját,
Mint a tejszínhabos tálat a kendő.
Szép fogakra lesz kilátás, Gennyesi.

GENNYESI Na, akkor minden rendben; ahogy én látom,
Őszintén áll, és függőlegesen,
Mellébeszélni ágyba bújva szoktak,
A nagymesterek rá se rántanak,
Ha már vízszintes, hadd járjon a szája.

GYÁMFI Nagyon szeretném látni, ahogy a lába jár, és akkor megvagyunk.
Csak nehogy kacsázva járjon, borzasztó dolog reggel erre
ébredni; a két sarka összezárva, mintha valami ír táncra akarna
perdülni, közben rázza a seggét, az a zenekar. De kitaláltam,
hogyan tudjuk biztosan leellenőrizni: menj le kutyába, mint én, és
a másik oldalról nézz be neki, mikor hátat fordít; mutatom.

GENNYESI Na, leleselkedni azt nagyon tudok,
Emelvények alatt már nem is egyszer
Őrületes látványokban volt részem.

GYÁMFI *Izabellának*
Lennél szíves itt néhány fordulót
Fel-alá járni? Annyira tetszel,
Gyönyörködnek mind a két oldaladban.

IZABELLA Boldogan sétálok szerelmedért;
Az embernek jó étvágyat csinál.
félre
Amire nagy szükségem van jelenleg,
Hogy ezt a félig főtt borzalmat megemésszem.

Föl-alá járkál, miközben a Gyámfi és Gennyesi a ruhája alá kukucskálnak.

GYÁMFI Most koncentrálj a tisztaléptű lányra,
Kinek ember nem kukucskált be még.

GENNYESI A legédesebb látványban volt részem,
Egy francia kötél tánccos se legyen oly szépen,
Mint ő a firenzei kókusz szőnyegen.

GYÁMFI *Izabellának*
Most már elég lesz, nagyon köszönöm.

IZABELLA És hogy tetszettem, kedves uram?

GYÁMFI De annyira, hogy nem hagylak el addig,
Amíg, édesem, tizenhat kölyköt
Nem nemzettünk, de mind fiú legyen.

IZABELLA Ha nem félsz, hogy sokat fáj majd a fogad,
Mintha száddal kéne megszűlnöd őket.

GYÁMFI De akkor a hasad mire való?
A fogfájástól mind a két pofám
Dagadt lenne, mint a duda, ha fújják.

Jön Guardiano.

GUARDIANO

Nos, gyámfiám és unokaöcsém,
Kisasszony és unokahúg! Beszélj,
Úgy van, vagy se?

GYÁMFI

Úgy van, megállapodtunk.

GUARDIANO

Akkor nyomás, ott kint a rokonok,
Bor, zene, barátok, csak rátok várnak.

GYÁMFI

Ma be fogok a boldogságtól rúgni.

GENNYESI

Én veled tartok, csak semmit se félj,
Szép alkalom ez inni mint az állat.

Mind el.

IV.1.

Jön Bianca és két udvarhölgy.

BIANCA	Nektek hogy jár az órátok? Hány óra van?
1 UDVARHÖLGY	Nálam pont kilenc.
2 UDVARHÖLGY	Nálam negyeddel múlt.
1 UDVARHÖLGY	Én Szent Márk harangjához állítottam.
2 UDVARHÖLGY	Szent Antal viszont, a többség szerint, A pontosabb.
1 UDVARHÖLGY	Ezt csak azért mondod, Mert éppen így hívják az udvarlódat.
2 UDVARHÖLGY	Ő mindig jól jár.
1 UDVARHÖLGY	De az is, Aki ma éjjel meglátogat engem.
BIANCA	Lezárom a vitát. Én, az enyémet A naphoz igazítom; legjobb a legjobbhoz Igazítani, mert úgy nem kell folyton Átállítani.
2 UDVARHÖLGY	Ez nagyon okos dolog.
BIANCA	Ha az órát, mint olyan sok lány, Toronyórákhoz igazítanám, Egészen biztos késne vagy sietne; Ha babrálod a mutató hegyét, Vagy birizgálod benne a rugót, Attól az óramű tönkremehet. Az én órám nemsoká kilenc.
1 UDVARHÖLGY	Tehát az enyém a hűségesebb.
2 UDVARHÖLGY	Egy óra nemrég egy ügyvédnél ketyegett, Ki hazudott óraszám eleget, Az óra nem tudta, hogy jóhírének árt, És gazdájával együtt pórul járt.
BIANCA	Köszönök nektek mindent, most szeretnék Egy kicsit egyedül maradni.
1 UDVARHÖLGY	Én meg nullának érzem magam, Ha nincs velem számtalan barátom. A kettőnk vágya sajnos nem adódik össze.

Az udvarhölgyek el.

BIANCA

Milyen furcsán is működik a női sors!
Velencében rólam ki hitte volna,
Hogy egyszer ilyen messzire jutok,
Úgy őriztek kisgyerekkoromtól,
Egy pillanatra sem hagytak egyedül,
Azt hitték, csak így vagyok biztonságban.
Szülőhelyemtől mégis milyen távol
Vetődtem, a barátoktól, a rokonoktól.
Mert nem jó dolog a kislányokat,
Állítom, ilyen szigorúan fogni.
A tiltástól szárnyal a képzelet,
Mint ahogy a több napos böjt után,
A húsban csak jobban zsibong a vágy.
A lányaimmal nem leszek kemény;
A sorsuk úgyis utoléri őket –
Mint engem is. Ha városiak lesznek,
Attól felőlem mehetnek vidékre,
Ha meg vidékiek, a városokba.
Egy szép napon úgyis elbuknak végül,
Ezer mérföldre is az otthonuktól,
Mikor szívük erre legkevésbé készül.

Jön Leantio.

LEANTIO

félre

Megnézem azt, ki egykor leköpött,
Megnézem, hogyan él. Most itt lakik;
Magasra jutott. Ha jól emlékszem,
Az ablak, amin át karomba kaptam,
Alacsony volt, s nem ilyen faragott.

BIANCA

félre

Na, nézzenek oda! Miféle pompás
Selyemhernyó lépked, mellét düllesztve
Nagy büszkén felém? Csak nem ő?

LEANTIO

Leborulok a nagyságod előtt;
Föl is állnék, ha volna itt mire,
De úgy látom, itt csak feküdni lehet.

BIANCA

Kíméld magad, ismerek olyat
Aki fektében is szépen föl tud állni.

LEANTIO

Gazdagon élsz.

BIANCA

Te is nagyon dögös vagy.

LEANTIO

Pazar berendezés!

BIANCA

Szuper az öltönyöd.

LEANTIO

Bársonyszék!

BIANCA

A köpenyedben az aranyfonál?

LEANTIO Határozottan fejedelmi.

BIANCA Büszke lehetsz magadra.

LEANTIO Várj, várj, mutasd az ezüstpapucsod.

BIANCA Ki a cipészed? Szép a csizmád.

LEANTIO Kell egy pár?
A herceg majd biztosan kölcsönadja
A sarkantyúját.

BIANCA Ha lovagolni vágyom.

LEANTIO Egyenesbe jöttél.

BIANCA Az én időmben soha nem voltál
Ilyen jólöltözött.

LEANTIO A te idődben?

BIANCA Igen, mióta külön uton járunk
Mind a kettőnknek sokkal jobban megy.

LEANTIO Te kurva!

BIANCA Hajrá.

LEANTIO Pofátlan, aljas ribanc!

BIANCA Így köszönöd meg a kinevezésed?
Na, és a jómodor az hova lett?

LEANTIO De tudok én is aljas lenni, olvasd!
egy levelet ad Biancának
Most pukkadj meg! Robbanj fel a dühtől!
Engem sem tagadott ki a világ,
Még létezik a földön szeretet,
Nem mindenki olyan embertelen,
Hogy részvétlen nézze, hogy rámcsapják az ajtót
Idióta önzésből egyesek.
De én ezen rég túltettem magam.
Tessék, olvasd, és szégyelld magadat:
Nem csak szép, de igazán kedves ember
A jótevőm, és csupa szerelem.

BIANCA Lívია?
félre
Csak nem? Az az imádnivaló,
Aki engem a hercegnek dobott,
Imádja, pénzeli, kitartja – őt?
A kuplerosnak házhoz jött a büntetés.
Leantióknak
Látom, boldog vagy, de nem irigyellek.

LEANTIO Hát nyilván nem, te szajhák védőszentje!
Neked speciális a szeretőd;
Egy ártalmatlan ördög, nem is, egy kisdéd.
Na, és ha már növeszti körmeit?

BIANCA Akkor inkább ne játszadozz vele.
 LEANTIO De, sőt, még a nagyot is kihívom.
 Nemsoká valódi vallásháborút
 Indítok a fajtátok ellen, és
 Bűneitek egész légióját
 Visszaűzöm, ahonnan jött, a kutyaólba.
 Most még halk voltam és udvarias –
 Ahogy illik egy előkelő nőnél,
 Tudom, magamnak mivel tartozom –,
 De itt leszek, mikor téged kidobnak,
 Mert egy szép napon bezár a bazár,
 S a mennydörgés csak egércincogás lesz
 A számból zúgó szélviharhoz képest.
 BIANCA Igen, a múlt héten halvány volt a hold,
 Azt mondják, jön a hideg, erre gondolsz?
 LEANTIO Mert bűnben élsz, s nem bánt a gondolat,
 Te csupa homlok, szem nélküli szörny!
 De mit beszélek erkölcsről veled,
 Ki sötétebb vagy mint az éjszaka?
 Világosságot vinni az agyadba,
 Az épp olyan örült vállalkozás,
 Mint vakoknak szobrokat mutogatni,
 Hadd szagolják, ha már nem látják őket.
 A fényre vágynak, de fejükkel érzik,
 A kő milyen kemény. Így ér utól,
 Kis beképzelt majom, dühödt bosszúm,
 Mikor legkevésbé számítasz rá, vakon,
 Te a méhednél sötétebb butaságban
 Élő bukott lélek! Dögvész reád!
 Meg fogsz dögleni!
 el
 BIANCA Ha már kint vagy, nem tartok többé tőled,
 A dögvész te vagy, de már nem sokáig.
 A szemtelenség be nem teszi többé
 Ide a lábát, mert kitiltalak,
 És kiszellőztetek minden szobát,
 Ne fertőzd itt tovább a levegőt.
 Majdnem elájultam a szájszagától,
 Rosszul voltam, mikor rám lihegett
 Felkapaszkodott az uborkafára
 A szerencsétlen! Az eszem megáll!
 A más pénzből kiöltözködik,
 És idejön, hogy hengegjen vele?

Jön a Herceg.

HERCEG Ki volt az?

BIANCA Segíts rajtam, könyörgöm.

HERCEG Mondd meg, hogy ki volt?

BIANCA Az exférjem, az új várkapitány,
Még mindig ugyanazt a csontot rágja.

HERCEG Még mindig!

BIANCA Idejön, s az új szerelmével henceg.
S a ruhájával! Most kapta Liviától!
Mert ki más is lenne a szeretője?

HERCEG Liviától? Nem tudod, mit beszélsz.

BIANCA De láttam a nevét! Az illatos
Papíron elküldött kis vallomását,
Mit ideadott, hogy kínozzon vele;
Nekem támadt és megfenyegetett,
Fröcskölt belőle a rosszindulat,
Veszélyes ember, mit ígér, beváltja.

HERCEG Dehogy. Nem váltja be.
Ne izgasd föl magad, most menj aludni.
Nyugodj meg, nem lesz semmi baj.

BIANCA Szeretem a nyugalmat.

HERCEG Mint minden szerelmes. Ne törődj vele,
Azt biztosítom neked ezután is.

Bianca el.

HERCEG Hé! Valaki!

Belép egy küldönc.

KÜLDÖNC Uram?

HERCEG Keresd meg Hippolitót,
Livia öccsét, gyors légy, mint a villám.

KÜLDÖNC Épp az előbb láttam.
el

HERCEG Siess utána.
Forróvérű ember, és rögtön ugrik,
Ha megsértik igazságérzetét,
Na, és gondolkodás nélkül cselekszik,
Brutálisan. Családja becsülete
Az életénél fontosabb neki.

Az elején majd meglebegtetek
Egy nővérenek szánt ajánlatot,
Egy percig sem gondolom komolyan,
Mert nagyon közönséges az a nő –
De öccse dühét felkorbácsolom.
Akinek van rejtegetnivalója,
Minden kis félrelépést felnagyít,
Mint mikor egy semmilyen kis légy
A nyílt seben járkál, az nagyon tud fájni!
Itt jön.

Jön Hippolito.

HERCEG	Szervusz, Hippolito.
HIPPOLITO	Hercegem.
HERCEG	Hogy van drága nővéred, a víg özvegy? Lett újabb férje nemrég, nem tudod? Most nem a szeretőjéről beszélek. Mert az lett neki, tudom.
HIPPOLITO	Szeretője?
HERCEG	Igen, az. Mért, te most hallod először?
HIPPOLITO	Remélem más is.
HERCEG	Bár így lenne, de sajnos A nyilvánosság már régen értesült: Kis szórakozásra, kalandra vágyott, Mit tegyünk, hát viszketett neki, S most ez a nagypofájú fickó, Büszkélkedik nővéred szégyenével, Világos nappal közhírré teszi, Hogy mit művelnek éjszaka az ágyban. Egy elvakult nő, a vagyona rámegy, Többet fizet saját gyalázataért, Mint bőkezű gazda a hírnevére költ. Mindez annál jobban elszomorít, Mert úgy szeretlek téged és egész Családodat, hogy Livia párjául A nagy Vincentiót szemeltem ki, Ki közel áll hozzánk s mindenki sokra tartja.
HIPPOLITO	Te minden boldogság lerombolója, Fékezhetetlen vágy! Azt is tudod, Hogy ki rontotta meg?
HERCEG	Egy bizonyos Leantio.
HIPPOLITO	Az egy közönséges ügynök!

HERCEG Kifizetődőbb tranzakciót, mondja ő,
Még életében nem bonyolított.

HIPPOLITO Egy koldusszegény özvegyasszony fia!
Most mennem kell.

HERCEG *félre*
Ezzel megvolnánk.
Hippolitónak
Beszélj a lelkére, lássa be hibáját,
Tudom, rád hallgat.

HIPPOLITO Az száz százalék,
Nem lesz sok választása, mert előbb
Elintézem, és csak aztán tudja meg;
És megköszöni visszanyert becsületét.

 Csak úgy sajnálom majd, mint vén sebész
A kiszemelt tagot: előbb elaltat,
Csak aztán metszi le a beteg testrészt.
Annyira szeretem nővéremet,
Hogy kíméletes leszek. Meg sem érzi
A távozását, csak ha már nem lesz.
És megköszöni majd az operációt.
el

HERCEG Sikeres volt az operáció.
Ez el is van intézve; máris örjög,
Mély sérelem vezérli. Ég veled, Leantio;
Nem morgolódsz minálunk soha többé.

Jön a Bíboros, szolgák kísérik.

HERCEG Kedves bátyám!

BÍBOROS Tegyétek le a fáklyákat.
Most távozzatok. Majd szólítalak.

Szolgák el.

HERCEG *félre*
Úgy látom, itt komoly dolgokról lesz szó,
A szeme se áll jól, sötétben bámul,
És valamiért biztosan haragszik.
a Bíborosnak
Miért nézel olyan feszülten, bátyám?
Olyan elveszetten állsz ott.

BÍBOROS Mert az, amire nézek, a szememben
Örökre elveszett.

HERCEG De te rám nézel.

BÍBOROS Hívőnek tudod-e mekkora bánat,
Látni nagyszerű, kiváló barátját,
Ki bölcs és jó, sőt, herceg, sőt, az öccse,
És biztosan a pokolra jut?

HERCEG Hogyan!

BÍBOROS Az volna furcsa, ha hatalmas bűnöd
Nem volna már most is elég. Föl mersz
Az égre nézni, s nem félsz bosszújától?
Mersz-e még aludni? Mondd, nem félsz,
Hogy egy szép napon halálodra ébredsz?
Egy utolsó ribancra áldozni nem félsz
Érzést, törekvést, egészségedet?
Itt állsz, de mondhatod-e biztosan,
Hogy őt még egyszer élvezni fogod?
Nem mondhatod. Micsoda nyomorúság:
Biztosabb, hogy örökre elkárhozol,
Mint az, hogy ma még ágyba bújsz vele!
Tudod-e, bűnöd mennyivel kínosabb
Egy akármilyen közember bűnénél?
Ő bármit tehet zárt ajtók mögött,
Mert az mind a saját titka marad,
És nem lép túl lelke határain.
S ha bajba jut, vigasza az lehet,
Hogy mást nem ránt a sárba le magával:
Ez megédesíti a szájaízét.
De amit egy nagy ember elkövet,
Jelzőtűzként lobog a hegytetőn;
Messze látszik, s a nép lélegzete
Szikráit városokban szórja szét.
Előbb itt, majd ott kap bele, s a fél világ
Porig leég egyetlen perc alatt.
A völgyekbe a tűzvész, ne feledd,
Mindig a hegyekből érkezett.
Bár minden bűnért szenvedés jár itt,
De példává nagy ember bűne válik.
A rosszak vétkei külön-külön maradva,
A nagy számlán nincsenek összeadva,
De ha egyszer nagy ember bukik el,
Az összeg helyén példája szerepel.
Be kell ezt látnod: ha jó emberek
Szép tettei másokat megérintenek,
S utánozzák őket a többiek,
Haláluk után csak annál dicsőbbek –
A bűnösnek ezzel kell együtt élnie:
Hát nem elég, hogy szenvedés a sorsa,
Még másoknak is utat mutat a pokolba?

HERCEG Befejezted? Én igen. Drága bátyám, elég.

BÍBOROS

Tudom, a jóság unalmas dolog;
Most nem tudtál élvezni egy pillanatra.
Mondd, hogy nézel szembe az örök kinnal,
Ha ennyi kis kritikát nem tudsz elviselni?
Szerintem jobb, ha végighallgatod,
Miféle szenvedés vár rád, hisz mindent
Elkövetsz, hogy úgy legyen. Jaj, bátyám,
Mi lenne, mondd, ha most vinnének el?
Vérzik a szívem, ha belegondolok;
A végtelen, és ki nem érdemelt
Irgalom műve, hogy még mindig élsz,
Nem taglózott le téged a halál.
Még nem. De nem is tartlak fel tovább,
Mert túl kevés időd maradna arra,
Hogy meg tudd bánni összes bűneid.
Egy gyöngye hártva véd a pusztulástól,
Miközben életed virágában állsz:
Ez az esendő, vágyakkal teli test.
Gondolj bele. Elég egyetlen lépés:
S egy szép szajha kedvéért képes lennél
A véget nem érő, irdatlan szenvedés
Szakadékába így belezuhanni?
Az arca szép, de az se az övé,
Mert még azt is festi. Te azt hiszed,
A betegség sosem fertőzi meg?
Az öregkor sosem éri utol?
Netán a halálnak is ellenáll?
S az összes férgek elkerülik sírját?
Ha mégsem – s ezt lelked mélyén te is tudod –
Mért vállalna örök szenvedést a kék,
Egy marék megpenészedett porért?

HERCEG

Tiszta lelkű bátyám, hadd sírjam el
A megbánás könnyeit szíveden,
És vedd észre, hogy áldott szavaid
Hálás lelkemben mennyire megfogantak.
Ha valaha törvénytelen viszonyban
Élek nővel – a legnagyobb bajomban
Se nyerjek én bocsánatot, a bölcs az tudja:
Egy üres sivatag, az semmi ahhoz képest,
Mintha nem jut hozzá az ég kegyelméhez.

BÍBOROS

A megtérésed örömére, testvér,
A mennyben most kórusok zengenek,
Miközben a sötétség urai
A pokolban a fogukat csikorgatják.
Előbb dícsérem az Eget, majd azután
A saját munkámban gyönyörködöm.
Hé, valaki!

SZOLGA

jön
Bíboros úr.

BÍBOROS

Kapd föl a fáklyákat; nagyobb sötét
Volt itt, amikor behoztátok őket.
Kedves bátyám, a szívemből kívánom,
Hogy ne zavarja semmi lelki békéd.
el a szolgákkal együtt.

HERCEG

A boldogság kísérje lépteid.
Bianca egyedül alszik ma éjjel,
És még egy darabig, akármilyen
Nehéz is lesz számomra elviselni.
De megfogadtam, hogy többé nem alszom
Vele, mint örömlánnyal, és vigyáznom
Kell a szavaim hitelére. És ha
Az örvöngő düh nem vall kudarcot,
A férje meg fog halni még ma éjjel,
De nem éli túl a holnap délelőttöt,
Akkor törvényesen kötöm magamhoz,
Se bűn, se rettegés nem áll utamba.
Ma még akárki nyugodtan letolhat,
Azért, mit szabadon élvezhetek holnap,
Nem didergek soká magányos ágyban,
De most egy ideig fékezni kell a vágyam,
Tisztán élek, mint egy vőlegény,
S a gyönyör újra friss lesz és kemény.
el

IV.2.

Jön Hippolito.

HIPPOLITO

A reggelnek vége, és ez a rohadék
Pofátlanul jár-kelel a nagyvilágban?
Hogy még a napfény is belepirul!
Sétafikál, pedig tudja, hogy élek!
Ha valaki bűnözni kénytelen
– Magam is rettentő bűnös vagyok –,
Kövesse el nem látható időben;
Ha így tesz, az még elfogadható.
Csönd, csel, titok, ravaszság, éjsötét
Az ilyen ügyek intézési módja.
De annak, aki közszemlére tette
Bűnét, nincs kegyelem, ha fényes nappal
Ordenáré módon így henceg vele.
Engem csak egyetlen szent cél vezérel,
Hogy nővérem házassága elől,
Az előkelő nagy Vincentióval,
Ahogyan azt eltervezte a herceg,
Családunk legnagyobb dicsőségére,
Most elhárítsak minden akadályt.
Ettől forr a vérem, meg kell tisztítani
A levegőt a rohadás szagától –
De még mielőtt túl messzire terjed,
És megmérgezi hallatlan szerencsénk.
Én úgy szeretem a nővéremet,
Más öcs nem kockáztatna ennyit,
Csak hogy testvére magasabbra jusson.

Jön Leantio és egy apród.

LEANTIO

Megyek és megnézem még egyszer azt
Az udvar napfényében sütkérező,
Kígyóként csillogó rohadt kurvát,
Apród!

APRÓD

Parancs!

LEANTIO

Ma is kocsival megyek; fogjanak be.

Apród el.

LEANTIO

Sietek.

HIPPOLITO Bizony, hogy sietni fogsz,
 Az ördöggel nyomodban. És kezdetnek
 Elég is lesz ennyi!
megüti Leantiót
 Rajta, gyerünk, húzd már ki a kardod!
 Vívunk, de egyenlő feltételekkel
 Te már korábban jogtalan előnyt
 Szereztél: bemocskoltad a nevemet
 Nővéremen át; a szúrásodat
 Észre se vettem, addig míg majdnem
 Elvérzett miatta becsületem;
 Így nem követek el azzal kihágást,
 Ha így fizetlek ki, te kéjenc faszverő!
 E pillanatban egyenlően állunk,
 Adj bele mindent, igyekezz. Ma meghalsz.

LEANTIO A boldogság sarkában liheg az irigység!
 Amíg szegény voltam, s mindegy volt, élek, nem
 Kínált senki ilyen olcsón halált.
 Nem szúrtam senki szemét.
kardot ránt
 Te szemét,
 Megsértettél, ezért most kardot rántok,
 Mert engem aljasnak neveztél.

HIPPOLITO A méltó név egy sunyi emberhez.
 Rajta, szerezz magadnak jobb nevet,
 Mert szebben bánok veled, mint te bántál el
 Saját lelkeddel és a mi becsületünkkel;
 Ez a tiéd, vedd el.

Vívnak, Leantio elesik.

HANGOK KINTRŐL Segítség, válasszák szét őket!

LEANTIO Hamis feleségem! Látom, imádkoztál értem.
 A bukásommal fölemelkedsz, szajha,
 Már kurválkodhatsz zavartalanul,
 A szívem húrja s az esküvői láncunk
 Egyszerre pattan el.
meghal

HIPPOLITO Hallottalak,
 S nem volt zene szívemnek kedvesebb.

Jönnek Guardiano, Livia, Izabella, Gyámfí, and Gennyesi.

LÍVIA A bátyám az! Megsebesültél?

HIPPOLITO Nem, nem, sehol.

LÍVIA Áldott szerencse!
Most menekülj; ki az, akit megöltél?

HIPPOLITO A becsületünk ellensége.

GUARDIANO *Líviától*
Ismered ezt a férfit?

LÍVIA Leantio? Szerelmem, mindenem!
Hippolitónak
Gennyes sebek borítsák testedet,
Halálosak, mint bűneid! Nincs sérülésed?
Az ördög vigye. És ő meg halott!
Bűzös fertőzés rohasszon el élve,
Alattomosan, észrevétlenül.
a többieknek
Hívjátok az öröket!
Le kell tartóztatni rögtön, azonnal,
Még megszökik nekem: fogjátok le!
Előre kitervelt gyilkosságban vétkes,
Vigyázni kell vele! Ti most az Ég
Bosszúját teljesítitek, s a törvénynek
Tesztek szolgálatot. Őt nálam jobban
Nem ismeri senki: ez egy gazember,
Egy szörnyeteg, ijesztő torzszülött.

HIPPOLITO Bírd ki egy pillanatra türelemmel,
Míg megmagyarázom, drága Lívia!

LÍVIA Megmagyarázod! Ez valami vicc?
Hát ezen még a pokol is röhög!
Van magyarázat a mi ártalmatlan,
A törvényeket nem sértő szerelmünk
Legyilkolására? A sötét bűnre is,
Mely közted és a kishugod között
Titokban folyik annyi ideje?

GUARDIANO Ez mit jelentsen, kedves Lívia?

LÍVIA Ott van a lány, csak merje letagadni;
Majd felsír a tett a bába kezében,
Hacsak a szülők bűnei miatt
Nem halva születik. S ha nem lesztek
Szándékosan süketek és vakok,
Nemsoká érdekes hangocskát hallotok.
Izabellának
Nézz rám, te lány!
Én voltam az, aki hamis mesével
Kezére játszottam tisztaságodat;
Ezért kapom most én a büntetést.
De mért az ő karjával, mért a te szívedbe?
Én drága, imádott Leantióm!

GUARDIANO Ilyen ördögien kijátszották
Megfontolt és gondos választásomat,
Nincs rá szó, milyen szégyentelenül!
Hogy rajtam röhögjön a fél világ?

GYÁMFI Jaj, Gennyesi, Gennyesi, elátkoztak engem!

GENNYESI Elátkoztak? De mért?

GYÁMFI Te nagyon gonosz, tényleg nem érted?
Engem most felszarvaztak, és ezáltal
Egy kiköpött felszarvazott férj vagyok!

GENNYESI Ugyan már, köpj rá, kispofám, sőt, inkább örülj neki, mert így
nagyon változatos összetételű remek társaságba keveredtél.
Komolyan mondom, most vasárnap megnősülök, mert én is
szeretnék abba az illusztris társaságba bekerülni.

GYÁMFI Amit mondasz, az kissé megvigasztal.

LÍVIA *Guardianónak*
Te, aki annyi sérelmet cipelsz,
Mint amennyi súlyos bánatot én,
Segíts nekem elvinni innen ezt
A szomorú terhet, ki életében
Gyors volt, mint a villám, és lobbanékony.
Beszélgetünk, s ha lesz egy kis szerencsénk,
Hát egyszerre szakad meg a szívünk.

GUARDIANO A bosszú és düh éltet, semmi más,
Amit ők tanácsolnak, azt teszem.

Livia és Guardiano el, Leantio testét együtt kiviszik.

GENNYESI Egy feleség, az anyja köcsögít!
Az oltóágot gyámod a szilvafába dugta,
A mézédes szilvát a kukac már megdugta!

GYÁMFI Szerintem sokkal csúnyább neve van ennek a gyümölcsnek,
neked is eszedbe juthatott volna, mert sokkal találóbb. Mert aki
kurvát vesz feleségül, az olyan, mint aki egész életét egy naspo-
lyafával éli le; most figyelj: az olyan gyümölcs, ha megéri, pont
mintha már megrohadt volna – van ilyen a tizenkilenc éves
ribancok között is. A rohadt életbe, tudtam, hogy valami disznó-
ság van a dologban, mert valami mocorgott a hasában, rögtön
az első éjjel, mikor együtt voltunk.

GENNYESI Hogy micsoda? Micsoda?

GYÁMFI Ez az eredmény, ha valakit annyi mindenre kitanítanak! Énekel,
táncol, de még akrobatikázni is tud. Soha többé nem veszek
feleségül olyan nőt, aki ennyi mindenhez ért.

- GENNYESI Azok ritkán jók, ez tény. Mert ha olyan sok mindenre kiképezik őket, még mindig van egy plusz trükkjük, amit a saját ujjukból szopnak. Nekem elég ha egy nő csak azt tudja, hogy csakis a férjével feküdjön le, és ez már kellően jó neveltetés szerintem egy élő nőszemélynél a mai korban.
- GYÁMFI Az volt a nagy hiba, mikor föl lett nekem kínálva, hogy te nem néztél ennek alaposabban utána.
- GENNYESI Hogy a fenébe lássak bele egy óriás abroncsszoknyába, ha még egy malomkövön se látok át, vagy hogy a fenébe nézzek sétálás közben a dolgok fenekére.
- GYÁMFI Az apja a mellét dícsérte, vagyis a mellhangját, hát volt neki hangja, az tény, csodálkoztam is, hogy olyan lágy, na, de ha egyszer már nem szűz. Most már világos, hogy egy ifjú kórustag is van a hasában – még mindig cseng tőle a fülem.
- GENNYESI A feleségek körtáncot ropnak a paplanos ágyban, azt hallod folyton. Menj bátran aludni, kedves gazdám – de vigyázz, hogy a szarvad ki ne lyukassza a párnahuzatot.
félre
Egy disznóólnyi angyal kedvéért se mernék frontálisan ütközni vele, összevissza lyukasztaná a koponyámat, a végén olyan lennék, mint egy sószóró.

Gyámfi és Gennyesi el.

- IZABELLA
félre
Becsaptak lányt ilyen kegyetlenül,
Tönkretették már így az életét,
Belegázoltak a becsületébe?
Ezt a gyilkosságot egy nő hajtotta végre.
Ne lennénk vérszerinti rokonok,
Már az is sok, hogy mindketten nők vagyunk.
Ez örület, és szégyen és gyalázat!
Csak pár lépésre áll tőlem a férfi,
S az út hozzá annyi bűnnel van kikövezve,
Hogy belepusztulhatna a világ.
Hippolitónak
Itt az idő, búcsúznunk kell, uram,
Kerüljük egymás látványát, mert nincs
A megbánásnak nagyobb akadály.
Két pusztá szemünk megöli az istent,
Baziliszkuszra nézni nem halálosabb.
Ha még maradt önben egy kis jóérzés,
Ha még szeretne nyugalomban élni,
S a világ ítélete fontos önnek,
A kérésem: ne lássuk többé egymást.
Most elfordulok tőled mindörökre.

Egy reményem maradt csupán: hiányod.
De azzal, aki halálos bűnökkel játszott,
Aki ifjúságomat csapdába csalta,
Ha bosszúra egy csepp esélyem nyílik,
Hogy úgy bánjak el nővéred életével,
Mint ahogy ő az én becsületemmel,
Olyan ravaszul – vele épp olyan
Könyörtelen leszek.

HIPPOLITO

Ez hát a hála,
Hogy a jóhírért meg akartam óvni,
Előmozdítani a sikerét.
Bár láncolta volna le a nyelvét
A sírok között alvó némaság.
Az érte érzett testvéri szeretet
Tette tönkre az én szerelmemet.

Jön Guardiano és Livia, egymás közt beszélnek.

GUARDIANO

Játszd meg azt, hogy már nem fáj a szíved,
Ennyire csak vagy nő.

LÍVIA

Elég! Igyekszem.

GUARDIANO

Én majd a mosolyommal leplezem
A sérelmeimet. Jobb alkalom
Úgysem jöhet kiélni haragunkat,
A sérelemhez méltó szenvedéllyel,
Biztonságban s teljesen szabadon,
Törvényekkel, s veszéllyel nem törődve.
Az esküvői ünnep kellős közepén,
A herceg sietős nászának helyszínén,
Bármit teszünk, balesetnek nézik,
Pusztá véletlennek. Hogy pontosan
Mi történt, soha nem fog kiderülni.

LÍVIA

Mindent értek, mindennel egyetértek,
És alig várom már, hogy belevágjunk.
Na, akkor lássad szavaid gyümölcsét.
Letérdel Hippolito és Izabella előtt.

Bocsássatok meg kérlek, mind a ketten.
Higgadt vagyok és kijózanodott,
Nem a dühöngő örült, kit nemrég,
Láttatok; a durva stílus örökre
Eltűnt. Magamhoz térve újra,
Békét, barátságot hozok; s e könnyek
A szívből jövő megbánás jelei,
Mert önfeledt örjögésem közben
Rágalmat szórtam tisztaságotokra.
S hogy így van, azt barátom Guardiano
Is elfogadja.

GUARDIANO Nem is hittem mást.
Tudtam, hogy csak a düh beszél belőle,
Nem vettem komolyan.

HIPPOLITO Állj fel, kedves nővérem.

IZABELLA *félre*
Ez tényleg aranyos jóvátétel volt,
Előbb ledöf, majd fizeti az orvost;
Kit érdekel a seb, vérveszteség,
Vagy hogy hány héten át nyomtam az ágyat.
De nem baj, én is anyától születtem,
Színlelni én is bármikor tudok.

Líviának
Ha szádon a düh önkívületében
Egy rossz szó kicsúszott, drága nénikém,
Szivemből megbocsátom.

GUARDIANO Ez sokkal jobban hangzik!

HIPPOLITO Nővérem, amit én tettem,
Azt becsületünkért tettem, s ezt idővel
Be fogod te is látni.

LÍVIA Én ma már
Megéreztem, mennyivel jobb a jóság,
Mindent értek, és fennhangon dicsérem
Ügyességedet, s hogy sértetlen maradtál.
A halálával megszabadítottál
Egy olyan bűntől, amelyért a nők
Nagyon drágán meg szoktak fizetni.
A herceg is elégedett veled
És – láss csodát! – itt küldi már velem
Neked bocsánatát,
egy levelet ad Hippolitónak
mit én ott helyben
Forró áhitattal csókoltam megnyugodva,
Akkor már nem dühöngtem, s jókor jött,
Hogy boldoggá tegyen.

HIPPOLITO Hát nem felejtett el.

LÍVIA De már mindenki a nagy esemény
Előkészületeivel foglalkozik.

HIPPOLITO Végül mégis elveszi feleségül?

LÍVIA Teljes gőzzel, máris, amilyen gyorsan
Ki lehet fizetni több ezer kezet.
Mi kettőnknek ezzel az úrral pár éve
Már volt egy ötletünk, hogyan köszöntsük
A herceget első házassága napján,
A szövegkönyvet Guardiano írta,
Már készen álltunk, mindent kifizettünk,
De akkor halt meg, drágám, az anyád,
S a várt dicsőség sajnos gyászba fordult.

A kis darab, az jól elmenne most is,
 Nagy művészek sem alkottak jobbakat.
 Ha csatlakoztok, meg tudjuk csinálni,
 A költségeket meg én viselem.

HIPPOLITO Én vállalom, jól kifejezné hálám,
 Amit a herceg irányában érzek.

LÍVIA Te mit mondasz, kishúgom?

IZABELLA Szívesen játszok benne.

GUARDIANO Akkor hát meg is van a szereposztás:
 A kupidókat pár apród rögtönzi majd.

LÍVIA Igen, helyes.

GUARDIANO Te meg a régi szerepedet játszod.

LÍVIA Mi volt az? Teljesen kiment a fejemből.

GUARDIANO A házasság istennője, Júnó Pronuba.

LÍVIA Úgy van, tényleg.

GUARDIANO *Izabellának*
 És te játszod majd a nimfát,
 Aki Júnónak áldoz, hogy haragját csillapítsa.

IZABELLA Neki áldozok?

LÍVIA Talán ki kell engem békíteni?

GUARDIANO Csak tőled függ, ha látsz rá indokot.

LÍVIA Szerintem az illik Júnó rangjához,
 Ha füstölőt gyújtanak.

IZABELLA Boldogan, de az áldozatom,
 Meg is fog békíteni, ha sikerül,
félre
 És megtanít egy romlott kerítőnőt
 Hogyan is kell istennőt játszani.

GUARDIANO Mi minket illet, nem vagyunk hiúk,
 Kérlek, nézd meg bent a terveket,
 És válassz ki egy szerepet magadnak.

HIPPOLITO Nekem mindegy, fő, hogy benne legyek.
el

LÍVIA *félre*
 Fékezni kell a tomboló dühöt,
 Mert átkokat szórnék mindenkire.
 Micsoda kín a fájdalmat rejteni!
 A gyászt leplezni sokkal nehezebb,
 Mint a szerelmet. Drága Leantio,
 Engem agyonnyom ez a veszteség,
 Itt most már csak a pusztítás elég.

Mind el.

IV.3.

Oboajáték. Ünnepelesen jön a Herceg és Bianca, díszes öltözékben, továbbá urak, bíborosok, hölgyek és más kísérők, ünnepelesen elvonulnak. Jön a Bíboros, és dühösen félbe akarja szakítani az eljegyzési szertartást.

BÍBOROS

Állj, állj! Aki egyházi áldással
Bűnt szentesít, lerombolja az erkölcs
Tekintélyét, és majd az ég haragját
Vonja Firenzére. A szent ritus
Szent célokat szolgál, és nem a bűnt.
Ez hát megbánásod gyümölcse, testvér?
Jobb lett volna, ha nem bánsz meg semmit,
Ha így visszaélsz jóindulatunkkal,
S korábbi bűnödnél is mélyebbre süllyedsz.
Nem azt mondtad, nem kurvázol tovább?
Annyira hajt a vágy, hogy nem tudsz várni,
S életed, becsületed hozzákötöd?
A bűn, mondd, nem elég, te szerencsétlen ember,
Még hozzá is kell láncolnod magad?
A helyzet ennél sokkal-sokkal rosszabb!
A házasságot, ezt a makulátlan köntöst,
Mely az erényes élet csúcsa, és a
Teremtője szemében egyedül
Szép és gyümölcsöző, erre a leprás,
Romlott viszonyra ráborítani?
Így vezekelsz a bujaságodért?
Mi ez, ha nem az ördög imádása,
Megmondanád? Ez hát a maximum,
Amire a te bűnbánatod képes?
Mintha egy részeges, hogy megbékítse
A mennyország haragját, áldozatként
A hányását ajánlaná! Ha ez
Neked elfogadható, akkor tényleg
A házasság szent oltárán van helye
A kéjenc összes cselekedetének.

HERCEG

Keserű vagy, de nincsen rá okod.
Mert én betartom azt, amit fogadtam,
És a te lelkiismereted tiszta.
Ennél többet ez nem érdemel. Szavaidból
Nem hit hallatszik, hanem a harag,
Nem jóság, hanem irigység. Az út,
Amelyre most léptem, őszinte, és
Törvényesíti a szerelmemet:
A legszigorúbb erkölcsi ítélet sem
Találhat benne kivetnivalót.
Megesküdtem, hogy nem vágyam szolgálja lesz,
Megtartom: törvényes asszony lesz belőle.

BÍBOROS

Aki ilyen trükkökre megtanított,
Ma még gazdád, de holnap tönkretesz.
Könyörgöm, ne légy ilyen rafinált.
Elrabolni más ember feleségét,
És a házasság szentélyébe futni?
Tény, míg a vétkes bent tartózkodik
Védett templomában, nem éri baj;
De ha valaha kimerészkedik,
És elkapják, az a biztos halál.
Most biztonságban vagy, de ha kilépsz
Ebből a testből, amelyik az ember
Egyetlen védett temploma a földön,
Ahol a bűnös lélek menedékre lel,
Majd megtudod, hogy tiszta esküdre
Miféle szörnyű büntetések várnak,
Ha kéj bitorolja a nászi ágyat.

BIANCA

Csöndben figyellek már egy ideje,
S kiváló képzettségű, nagytudású
Embernek látlak; ám úgy tűnik
Erényeidből egy biztos hiányzik:
A könyörület – éppen az, amit
A hit elsőszülöttjének neveznek,
Én ezt hitedben sehol nem találok.
És hidd el, nincs, minek hiánya jobban
Fájna, megléte nagyobb örömet
Szerezne. Ő áll a sor elején,
Hozzá igazodik az összes többi.
Az Ég s az angyalok gyönyörűséget
Mindig a megtért bűnösben találnak;
Te, ki a hitet szolgálod és vallod,
Mért különbözöl tőlük annyira?
Ha minden nőnek, ki egyszer rossz útra tért,
A jószág vágyát is megtiltanák,
Hol szerzel híveket a tisztaságnak,
Vagy megbecsülést? Ha egy vak kezéből
Kiveszed a fáklyát, az még nem bűn,
Mert nincs szüksége rá. De ha látótól
Tagadod meg a fényt, az mélyen sértő,
Sőt, kicsinyes rosszindulatra vall.
A hitedet mikor szolgálod jobban:
Ha az, ki megtévedt, jó útra tér,
Vagy ha tovább hempereg a bűnben?
Erényt lerombolni könnyű lehet,
De a romokból épít a könyörület.

HERCEG

Csókkollak az eszedért, megmutattad,
Milyen okos vagy, és mégis szerény.
Haladjunk, haladjunk!

Oboák.

BÍBOROS

A kéjvágy ezzel szemben vakmerő,
A bosszú jön, és feltartani már
Itt senkiben sem lesz elég erő.

Mind el.

V.1.

Jön Guardiano és a Gyámfi.

- GUARDIANO Érted, mennyire kihasználtak téged?
Van fogalmad, milyen sérelem ért?
- GYÁMFI Hülye volnék, ha nem.
Ég a pofám, nem kell tükörbe néznem.
- GUARDIANO Fogd ezt az acéltüskét, és helyezd el
Oda titokban, ahová mutattam.
Ez a csapóajtó van épp fölötte.
- GYÁMFI Erre emlékszem, bácsikám, az utolsó diadalmenetnél innen ug-
rott ki egy félszemű ördög, a farka végén hatalmas tüzijátékkal.
- GUARDIANO Most hagyd a petárdáidat, és figyelj rám, nehogy a végén elszúrd
nekem. Mikor hallod, hogy toppantok a lábammal, nyisd ki. A
rohadék akkor szépen belezuhan.
- GYÁMFI Dögöljek meg, ha elszúrom, imádok gazfickókat elkapdosni,
nem fogsz hiába dobantani, arról gondoskodom. De hogy állok
föl ugyanakkor, mikor őt beleengedem a lyukba? Ez így iszonyú
nehéz feladatnak tűnik. Ugye tudod, hogy játszom a darabban,
én vagyok a Rágalom.
- GUARDIANO Tudom, de meg se tanuld, mert nincsen rá szükség.
- GYÁMFI Nincs? Már megvettem a jelmezemet is, szörnyű démonfejem
lesz egy hatalmas, kilógó nyelvvel az állkapcsában, nagyon illik
a Rágalomhoz, az összes színházban ilyet hord.
- GUARDIANO Arra már nem kerül sor, nem érted?
- GYÁMFI De kár!
- GUARDIANO Addigra ő már lent döglődik a föld alatt, fölszúrva a vastüskére.
- GYÁMFI Most értettelek meg, kedves gyámom.
- GUARDIANO Most menj, készülj arra, hogy meghallod dobantást, ennyi a
szereped.
- GYÁMFI Ha elhibázom, törd porrá egy mozsárban a szarvaimat, keverd
össze egy kis fehérborral, az a felszarvazott férjek orvossága –
fejfájásra kiváló.
el
- GUARDIANO Ha véletlenül mégse sikerülne –
De menni fog, a hülyének jók a reflexei –
Az apródok, mint gyors szárnyú kupidók,
Szerelmi vesszőikkel lenyilazzák.
Ravaszul beleírtam ezt is szerepébe.
Nem ússza meg iszonyú dühömet,

A balesetek véletlennek tűnnek,
Senki nem gondolja majd, hogy mi tettük.
Ez benne a legjobb! Mert ki jönne rá,
Hogy egy ünnepen, ami ilyen hosszú,
Minden baleset fő oka: a bosszú.
el

V.2.

Harsonák. Jön a Herceg, Bianca, a Bíboros, Fabrizio, a többi bíboros, udvaroncok és udvarhölgyek, ünnepi ruhában.

HERCEG	Szép hercegnőm, most tanuja lehetsz, Milyen szeretet s tisztelet övez: Egy pazar ünnep minden ragyogása Csak egyet szolgál: tündöklésedet.
BIANCA	Csak annál nagyobb adósa leszek A rengeteg rajongó hódolatnak, Amit nem érdelek egyáltalán.
HERCEG	Jóság és nagyvonalúság! Szikrázik, Mint tiszta gyémánt arany foglalatban! Boldogságomhoz csak az hiányzik Hogy ti ketten itt békét kössetek! Ez a kiegyezés szívemnek jobban esne, Mint hosszabb élet haláltól rettegőnek. <i>a Bíboroshoz fordul</i> Bátyám!
BÍBOROS	Én megbékéltem és nyugodt vagyok.
HERCEG	Csak akkor ér, ha látom a pecsétet.
BÍBOROS	Legyen ahogy kívánod. <i>megcsókolja Biancát</i>
HERCEG	Ez nekem elég.
BIANCA	<i>félre</i> Ma biztosra megyek, nem vakítasz el. Az olyantól, aki fölényesen kioktat, Szabadulj meg, később sem fog szeretni. Írigy a bátyjára, és trónját is örökli. A tervem kész, ma meghalsz, bíboros, A nyilvánosság előtti események, Gyilkossághoz kiváló fedezékek. Az emberek gyanútlanok. Erős hitű és százszor szent emberek Se mindig halálukon merengenek, Esendők ők is, bárhogya is tagadják, A kísértések őket is elragadják, S bár vizet prédikálnak a templomban nekünk, Épp olyanok, mint mi, kik éjjel bűnözünk.

Fabrizio egy iratot ad a Hercegnek.

HERCEG Mi ez, Fabrizio?

FABRIZIO Az előadás programfüzete,
Benne részletes cselekményleírás.

HERCEG Milyen kedvesek, hogy gondoltak erre,
Hercegnő, foglalj helyet. A cselekmény:
olvas
„Nimfa kóborol forrásnál és vadonban,
Kettőt szeret, s ők viszontszeretik,
Hogy döntésre jussanak végre azonban,
Ügyüket a hatalmas Junó elé viszik,
Lévén a házasság istennője ő,
S a nimfa áldozathozatalára várva,
Csak sóhajtozik a két szerető.
Majd Juno a vitát ügyesen lezárja,
De hiába, mert föllángol megint,
Ki alulmaradt, a többinek beint,
Pokolból hívja föl a Rágalom démonát
Riválisa ellen, ám az visszavág.”

BIANCA Milyen bájos és érdekes bonyodalom,
Illik az alkalomhoz: Írigység, Rágalom,
Ha látnak hű szerelmet, fölkelnek ellened,
Az legyen vigasz, hogy jön a happy end.

Zene.

HERCEG A zene jelzi, hogy mindjárt belépnek.

BIANCA *félre*
S velük belépnek összes vágyaim!

*Jön Hymen sárgában, Ganümedesz kékben, rajta csillagok sziporkáznak, Hébe fehérben,
arany csillagokkal, kezükben letakart poharak. Rövid tánc, aztán, meghajolva a Herceg
előtt, Hymen szólal meg,*

HYMEN *poharat ad Bianca kezébe*
„A nász istene, íme, te szép mátká,
Kínálja neked az égi kupát ma,
Igyál és lesz, te hercegségünk éke,
Ágyadban szerelem, s szivedben béke.”

BIANCA Iszunk belőle, mert nem volna szép
E szép kezdetet nem komolyan venni.
iszik

HERCEG Nagyon szépen mondtad.

GANÜMÉDESZ „Ganümédesz vagyok, mennyei pohárnok,
Én nektek két pohár nektárt kínálok.
Nejem, Hébe, az Ártatlanságnak adja,
A másikat tőlem a Szerelem kapja.”

Hébe poharat ad a Bíborosnak, Ganümédesz a Hercegnek, mindketten isznak belőle.

GANÜMÉDESZ „Nézz lábad elé, Hébe, ne botolj el újra,
Kérlek szépen, hogy gondolj a Tejútra.”

HÉBE „Ganümédesz, neked sokkal több hibád van,
Nem tudják, s csak látszólag vagy hibátlan,
Egyet kiöntöttem, nem volt több eset,
Te viszont elloptad az összeset.”

HYMEN „Hymen kedvéért most hagyjátok abba,
A szerelem győz, s mi kimegyünk balra.”

Hymen, Ganümédesz és Hébe el.

HERCEG Nahát! Nem említi őket a kivonat,
Hymen, Hébet, Ganümédeszt: hármukat.
A programfüzet négy szereplőt említ:
Junó, nimfa s a két szerető áll itt.

BIANCA Ez valami kis rögtönzés lehet,
Előjáték, hogy múljon az idő.
félre
Most már nyugodt vagyok.
a Hercegnek
S már kezdődik is az előadás.

Zene.

Hallod, megszólalt a zene!

HERCEG Nahát, a nimfa, tényleg!

*Jönnek ketten nimfának öltözve, két égő fáklyával; majd Izabella virágokkal és füzérekkel
díszítve, kezében égő füstölő; nagy tisztelettel Júnó oltárára helyezik a füstölőt és a
fáklyákat; a dalt több részletben énekelik.*

Dal
„Júnó, az istenek között,
Úrnő a házasok fölött,
Férj asszonyt ne hagyjon el soha,
Jó házasságra vagy garancia.

Most meg vagyok zavarodva,
Így kettőbe habarodva,
Mondd, kit utasítsak vissza?
Ha eddig őket egyformán imádtam.
A szívem a szavaid beissza:
Te dönts helyettem ebben a vitában.”

IZABELLA

a nimfáknak
„Most a forrásokhoz menjetek, nimfák,
Én addig megnézem a szerelem kútját.

A két nimfa el.

Junó, szent istennő, nagy királynő,
Szaturnusz leánya, minden nászok éke,
Jupiter húga, és egyben felesége,
Essen meg szíved meghasadt szivemen,
Két érzés között hányódom szüntelen,
Győzzön bármelyik, parancsod követem.”

Jön Hippolito és Guardiano pásztornak öltözve.

HIPPOLITO

„Hatalmas istennő, engem boldogíts,
Legyen enyém ez a páratlan kincs.”

GUARDIANO

„Reményem él, mert az igazabb szerelem,
Túlmutat minden más érdemen.”

IZABELLA

„Továbbra is mindkettőt imádom,
Nem tudom, melyik legyen a párom?
Bírónő a szerelmi ügyekben,
Kérlek, válassz, és döntsél helyettem,
Könyörgöm, könyörülj.”

HIPPOLITO és
GUARDIANO

„Mi is könyörgünk.”

IZABELLA

„A sóhajainkon túl, kérünk, vedd most át,
Az őszinte bűnbánat illatát.

Livia Júnóként leereszkedik, kísérői íjat viselő Kupidók.

Ezt neked ajánlom, hatalmas istennő,
Szálljon magasba tömjén füstfelhő,
Jusson hozzád egészen közel,
És orrcimpáidig is érjen el.”

Mérgezett füst emelkedik föl.

IZABELLA

félre

S ha ez beválik, Júnó nénikém,
Halhatatlanságod próbája lesz.
Félek, nem jutsz a mennyhez túl közel,
Ha most az egyszer leeresztkedel.

LÍVIA

„Bár az ilyen csip-csup szerelmi bonyodalmak,
Mélységesen alattunk vannak,
Legalsó bugyrában a sötét pokolnak,
Kik fönt lebegünk a vakító egekben,
Mégis megsajnálunk ebben az esetben,
S minden óhajod teljesül egy az egyben.
Jeleket kértél, nos, egyet se féljél:
Megkapod őket, mielőtt itt lesz az éjfé.
A kettő közül azt, aki neked tetsző,
Kétszer sebzi meg szerelmi nyílvessző:
A második azért, ha megvénül is,
Újra fellobbanjon a szerelme is,
Kik életük végéig jól szeretnek,
Két sebet kaptak, mikor esküt tettek,
Különben a szerelem nem éli túl,
Ha az ifjúkornak bealkonyul.”

félre

Fullasztó ez az illat.

mint Júnó

„Gazdag, arany napokat kívánok neked,
A jóléttől csillogjon a szemetek,
S bőséges legyen szerelmeitek!”

Lángoló aranyat szór Izabellára, aki holtan esik össze.

LÍVIA

„Nagy Jupiter, jöjjön a lángoló
Lomhán úszó, nagy aranyfolyó,
Amelyik szép, mint egy igaz ima,
S egyben a bőség szimboluma.”

HERCEG

A nimfa elesett.
Ez mit akar kifejezni?

FABRIZIO

A túlzott boldogságtól, gondolom.
A nagy jólét néha nagy terhet jelent,
És hát neki most bőven kijutott.

HERCEG

De eltér a cselekménytől, azt hiszem.
Nézzétek!

GUARDIANO *félre*
 Primán megy; most szépen odacsalom,
 Aztán toppantok egyet, és eltűnik.

HIPPOLITO Szörnyethalt! Árulás! Meggyilkolták! De hogy?

Hippolito dühösen toppant, amikor fölfedezi Izabella holttestét. Erre Guardiano a csapóajtón át lezuhan.

FABRIZIO Hopp-hopp! Az egyik szerelmes eltűnt a süllyesztőben.

HERCEG A leírás rossz: ebben nincs erről szó.

LÍVIA Beteg vagyok, engedjete le gyorsan.
leengedik a földre
 A füst halálos. Jaj, megmérgezett!
 Nincs több cselem, ügyesen visszavágott,
 Saját becsvágyam aknázott alá.
meghal

HIPPOLITO *Izabella holtteste fölött*
 Hadd csókoljam meg hideg ajkaid,
 Holtan is bosszút állsz, ez tapsot érdemel.

FABRIZIO Nahát, Júnó is leszállt.

A kupidók Hippolitóra lőnek.

De mit keres idelent?
 Neki magasban kéne szállni büszkén.
 Más előadásban megveti a földet.
 Lehúzhatták a nehéz pávatollak.

HIPPOLITO A véremben már lángol a halál!
 Rohadt kis kupidók! Kapjátok el őket.
 Nehogy megszökjenek, akik kinyírtak:
 Mérgezetek voltak a nyílhegyek.

HERCEG Kicsit most már elvesztettem a fonalat.

HIPPOLITO Mi mindannyian ugyanígy vagyunk.

HERCEG Hogyhogy?

HIPPOLITO *Izabellára mutat*
 Ő meghalt, és én meg fogok.

FABRIZIO Halott? A kislányom? Kizárt dolog,
 Júnó hugom ezt velem nem tehette.

HIPPOLITO Kicsapongók lettünk, meggondolatlanok,
 Így lettünk semmivé. Ki adja kardját
 Egy pillanatra kölcsön,

Hogy meggyorsítva az égi kegyelmet,
Lehűtsem a véremben tomboló
Tüzet? Leantio halála
Hozta ezt fejünkre – kezdem érteni –,
Egymásnak állítottunk titkos csapdát.
Az események mind erre utalnak.
Bukásában az ember tisztábban lát,
Mint addig egész életében.
Szerelme meghalt s Livia örületében
Leleplezte a köztünk, vérrokonok közt
Régóta folyó tisztátlan viszonyt,
Joggal ért utol a rettenetes
És nem várt büntetés.
De ő is belepusztult: bosszú bosszú ellen,
Mintha csak így rendezték volna el
Mintha a bűn valamennyi csapása
Ide beszélt volna meg randevút.
Sunyi barátja mért halt meg, nem értem,
Ha saját csapdájába nem esett –
Olyan igaz, mint ez a fájdalom,
Ez álmában se hitte, hogy ma meghal;
Ő volt a rendező, és bőrét menteni
Lett volna trükkje. A bűnös tettek
Már csak ilyenek, magukkal rántják
A ravaszakat is. Vége a műsornak. Jaj, ez a kín!

HERCEG Őrség!

Jön egy udvaronc alabárdosokkal.

UDVARONC Uram.

HIPPOLITO Keresd meg saját halálodat,
Most véget ér idő és fájdalom.
szándékosan belefut egy ór alabárdjába, és meghal

UDVARONC Nézd csak, fenség,
Felnyársalta magát azon a lándzsán.

HERCEG A mi esküvőnk is jól kezdődik,
Diadalt ül az örült rombolás,
Veszélyes méregkeverők a könnyű
Szórakoztatás álarca mögött! Ez iszonyatos!
Sötét előjelek: sehogyse tetszik.
A holttesteket vigyétek innen.

A holttesteket kiviszik.

BIANCA *félre*
 Semmi hatás? Mikor esik már össze?

NEMES *egy papírt ad neki*
 Sziveskedj, fenség, átfutni az írást,
 Mely rövid vallomást tartalmaz attól,
 Aki először lehelte ki a lelkét.
 A sötét tettekre világos fény derül.
 Teljeskörűen le van benne írva
 A szándék és a kivitelezés.
 A gyámfia, aki tudatlanul
 A mélységet alatta megnyitotta,
 Hangját hallva rémülten elfutott.

BIANCA *félre*
 Még most se?

HERCEG *a Bíborosnak*
 Olvasd, én rosszul látok, elhagy az erőm.

BÍBOROS
 Drága bátyám!

BIANCA
 Jaj, átkozott gonoszság!
 Gyilkos kezem saját uramat érte.
 Halál, vezess el hozzá, mutass utat;
 A kárhozottak összes kínja sújtsa,
 Aki egy pillanatra is megakadályoz!

HERCEG
 Dagad a szívem, tépjétek föl, segítség,
 A mellem mindjárt szétszakad.
meghal

BIANCA
 A méreg,
 Ami neked készült, neked, Bíboros!
 Neked!

BÍBOROS
 Szegény herceg!

BIANCA
 Átkozott tévedés!
 Megmérgezett tüdő, sóhajtsd felém
 Utolsó lélegzetedet! Egy méreg
 Párája borítsa kettőnk lelkét.
megcsókolja a Herceg ajkát
 Így, így, jutalmazd meg a gyilkosod,
 Hadd legyen a halálból búcsúcsók.
 A lelkem ajkam szélén készen áll,
 Egy percig sem bír nélküled maradni.

BÍBOROS
 A legnagyobb bánat és döbbenet,
 Mely feldúlta valaha Firenze nyugalmát,
 Sújtott le ránk ezen az órán.

BIANCA
 A vágyaim most már mind teljesültek,
 Érzem magamban a halál hatalmát!
 A méreg csápjai belém hatoltak,
 Erőd javát uramra pazaroltad.

Nem baj, ha egyszer már lealjasodtam,
Leprás lélekhez torz arc illik jobban.
Mit keresek én itt? Ezek idegenek,
Csak rosszindulat sugárzik felém,
Mióta nem vagy itt. A sajnálatból
Pedig nem kérek.
megragadja a mérgezett kupát és iszik belőle

BÍBOROS

Fogjátok le
Tudatlan, önkényes kezét!

BIANCA

Rajta! Kész.
Most érzem csak, Leantio, a házasságtörést,
Hogy szívem megtörik! A gyilkos csapdát
A nők mindig a nőknek állították,
Rég nincs szó lélekről, becsületről,
Úgyhogy tanuljatok az esetemből,
Tudjátok, ki az ellenségeitek.
Én most itt előttetek tesztek hitet,
Miránk saját nemünkénél nincs veszélyesebb,
Nincs veszélyesebb!

NEMES

Hallod, uram,
Milyen érvekkkel öli meg magát?

BIANCA

Büszkeség, nagyság, hír, szépség, ambíció,
Mind jöttök velem, nincs menekülés.
De a boldogság mégis megtalált:
Mert szerelmi pohárból iszom a halált.
meghal

BÍBOROS

Igaz arcodat, bűn, e pusztulás mutatja.
Egy trónuson nem ülhet két király,
Ahol a kéjvágy a fő irányító,
Ott herceg nem marad soká uralkodó.

Mind el.